

fuzinar

Leto XXVIII

Ravne na Koroškem, november 1991

Št. 11

Poleg dobrega dela potrebujemo še modrost in prijatelje

Naša polletna izguba se je ob trimesečju povečala. Razloge zdaj poznamo že tako dobro, da jih ni treba ponavljati. Ker se je odprema v južne republike prepolovila, je prodaja v letošnji jeseni kazala približno naslednja razmerja:

Slovenija 50 odst., izvoz 40 odst., jug 10 odst. Če bi uspeli obdržati takšno stanje ob opazno povečani proizvodnji in čim manj zastojih, bi bil to precejšen korak k sanaciji stanja. Mesečna realizacija 400 milijonov SLT bi pomenila, da smo na dobri poti.

Letošnjo jesen smo prvič po dolgem času vsaj delno spet začeli plačevati račune za elektriko. Ker tudi za SPIZ poravnavamo del obveznosti, se pravi, da se že pripravljamo na čas, ko se bo iztekel odlog plačila prispevkov državi. Malo verjetno je, da bi bili v kratkem sprejeti ustrezni sistemski zakoni in predpisi, ki bi nam zelo izboljšali pogoje poslovanja, zato nas čakajo nova pogajanja z državo za premostitev krize, saj brez nadaljnjih ugodnosti najbrž še ne bomo mogli. Vsak strokovnjak namreč za resnično sanacijo računa vsaj dve leti in še bo treba v tem času veliko lastnih prizadevanj in odrekov.

Pogoji za to, da bi poslovali s t.i. »pozitivno ničlo« (da torej ne bi več imeli izgube, dobička pa tuži še ne), so trdi:

- biti nas mora za 500 presežnih delavcev manj
- proizvodnjo v metalurgiji moramo dvigniti za okoli 20 odst.
- finančno moramo biti konsolidirani.

Oktober smo imeli 4400 stalno zaposlenih. To je sicer

za 1000 manj kot na začetku leta, a še zmeraj 500 – 600 delavcev preveč, saj naj bi se ustalili pri 3800 zaposlenih.

Tehnološki viški so torej resen problem. Doslej smo jih reševali na t.i. pasiven način, t.j. z rednimi upokojitvami, sporazumno, z dokupi let, itn. Zdaj iščemo bolj aktivne oblike.

Na prvem mestu je oblikovanje manjših podjetij. Primer: električarji, ki so razvili hardverski element za krmiljenje procesnih naprav in ki ga bo mogoče uspešno prodajati, imajo pogoje za ustanovitev podjetja.

Drug primer so dela za infrastrukturo v Nemčiji za okoli 5 let za varilce, cevjarje, sploh energetike. Dejstvo, da Nemci zahtevajo preizkus znanja iz stroke in nemškega jezika, opozarja, da izobraževanje znova postaja važen element v boju za delo.

Presežne delavce moramo rešiti v devetih mesecih. Zato je razumljivo, da bomo o tem še dosti razpravljali in pisali.

Pripravljenih imamo tudi nekaj programov za sovlaganje tujcev v železarno, in to v Nožih, v orodja za avtomobilске karoserije in na področju turizma. Prav tu pa zadenemo na za nas najbolj občutljivo področje, to je finančna konsolidacija: dolgovi, garancije itn. Noben tujec ne more vložiti v naše obrate več kot okoli 50 odst. določenega zneska, ostalo moramo pridati sami – kako do našega deleža pa je ravno stvar finančne konsolidacije. Poravnava naših obveznosti do bank bo jasna vsaj ob letnih bilancah. Življenjskega pomena za nas pa bo, kako se bo na tem področju opredelila država.

Obremenitve iz preteklosti

na eni strani in iz meseca v mesec rastoča izguba na drugi so tako hude, da nam bodo lastna prizadevanja, znanje in iznajdljivost pomagala šele, če bomo obdržali sedanjne vplivne prijatelje na ravni republike in pridobili nove.

Seveda pa bomo poleg tega potrebovali vsaj toliko modrosti, da si njihove naklonjenosti in pozitivnega imidža Železarne Ravne ne bomo zapravili s kakšnimi nepremišljenimi glasnimi populističnimi dejanji.

Razpad Jugoslavije močno vpliva na poslovne rezultate

V septembru smo dosegli 56,1 odstotkov predvidenega plana skupne proizvodnje, kar v kumulativni znaša 53,2 odstotka. Za 4685,8 ton prodanih izdelkov smo iztržili 191,77 milijonov SLT, kar je v povprečju 40,93 SLT/KG. Od tega smo na domačem trgu prodali 2397,9 ton v vrednosti 104,86 milijonov SLT, izvozili pa 2287,9 ton v vrednosti 86,92 milijonov SLT oziroma 3,96 milijonov dolarjev.

PROBLEMATIKA PROIZVODNJE

Jeklarna je v septembru izdelala 8913,27 ton elektro jekla in 172,09 ton EPŽ ingotov, skupaj 9085,36 ton. Zaradi pomanjkanja starega železa in opeke za livne sisteme je bila proizvodnja v Jeklarni precej motena.

V septembru so iz **Valjarne** odpremili 5017 ton izdelkov. Operativni plan so tonažno dosegli, vrednosti pa zaradi velikega deleža prodaje gredic težke proge ne. V septembru so bile težave glede dobave vložka iz Jeklarnе še izrazitejšje kot v preteklem mesecu, vendar tokrat ne zaradi pomanjkanja starega železa in legur, temveč zaradi pomanjkanja livne opeke. Posledica tega je padec proizvodnje profilov, kronično zamujanje terminov in izguba kupcev.

V **Jeklovleku** niso dosegli 1/12 letnega plana skupne proizvodnje, presegli pa so korigirani plan, narejen na osnovi stanja vložka. V špedicijo so odpremili 240 ton brušenega jekla. Naročil za vlečeno jeklo pa je vedno manj. Zaradi pomanjkanja vložka so izdelali le 422 ton luščenega jekla.

Vzrok slabe zasedenosti kapacitet v **Kovačnici** je še ve-

dno pomanjkanje naročil. To se odraža tudi na vseh segmentih proizvodnje in poslovanja nasploh; prav tako pogojuje slabšo specifično porabo energije in izkoriščenost agregatov. Naročila za domači trg še vedno upadajo; konec leta pa bodo izčrpana tudi vsa naročila za izvoz. Na nivoju so le še interna naročila, pri teh pa se srečujejo z nerešeno problematiko kakovosti pri valjih (OHV-4, OTVN). Stanje slabša tako dobljenje naročil in prekovanje, kakor tudi rast zalog v špediciji (339 t) in v adjustaži kovačnice (1393 t).

V **Strojih** septembra zaradi izpada odpreme navijalcev in segmentov za Sovjetsko zvezo niso dosegli predvidene realizacije. V špediciji je ostalo tudi veliko materiala za domače kupce. Izredno problematična je dobava odkovkov za valje in individualno proizvodnjo.

Septembra so imeli v **Nožih** kar 420 ur zastojev zaradi okvar strojev. Poleg teh težav pa še vedno primanjkuje naročil; najbolj kritično je na področju brzoreznega orodja in nožev za pločevino.

Vzmetarna ni dosegla predvidenega plana proizvodnje, ker niso dobili vložnega materiala.

PROBLEMATIKA UVOZA

V septembru smo uvozili za okoli 26 mio din (obračunano po dnevnem tečaju) repromaterialov, surovin in rezervnih delov. Preko 85 % tega uvoza je bilo realiziranega po dolgoročnih kooperacijskih pogodbah in le minimalne količine z direktnim uvozom s plačili prek poslovne banke. Glede na to, da smo v septembru morali uvažati tudi reproma-

teriale, ki smo jih doslej kupovali na jugoslovanskem tržišču (jekleni odpadki, elektrode, ferolegure), se naši dolгови po kooperacijskih pogodbah še povečujejo.

PRODAJA NA DOMAČEM TRGU

Jeklolivarna je dosegla 98,4 % količinske proizvodnje in 90,8 % vrednostne realizacije. Naročil primanjkuje predvsem na peskometu in furanski liniji; v poprečju je naročil za en mesec.

Valjarna je dosegla 38,6 % količinske proizvodnje in 58,6 % vrednostne realizacije. Za nedoseganje plana je več vzrokov; predvsem v pomanjkanju vložka iz Jeklarnе in zapora odpreme v južne republike. Naročil in Valjarni je približno za en mesec.

Jeklovlek je dosegel 63,3 % količinske proizvodnje in 56,7 % vrednostne realizacije. Naročila za vlečeno žico upadajo, zato tudi tako drastično nedoseganje plana (12,4 % količinske in 19,1 % vrednostne realizacije). V Jeklovleku se odraža pomanjkanje vložka predvsem pri luščenem jeklu, medtem ko so za brušene profile delno oskrbovani. Največ zastojev je bilo na brusilnih strojih (536 ur).

Kovačnica je dosegla 91,5 % količinske proizvodnje in 93,5 % vrednostne realizacije. Plan ni bil dosežen predvsem zaradi slabega asortimenta naročil, pomanjkanja vložka iz Jeklarnе in zapore transporta v južne republike. V Kovačnici zelo primanjkuje naročil.

Stroji so na domačem trgu v primerjavi s planirano proizvodnjo dosegli 64,3 % mesečne količinske proizvodnje in s

tem 59,4 % vrednostne realizacije. Septembra niso dosegli zastavljenih ciljev na domačem trgu predvsem zaradi vojne na Hrvaškem, saj je le-ta povzročila velike težave pri odpremi. Zaradi uničenih proizvodnih obratov (TLM Šibenik) je nekaj gotove robe ostalo v špediciji. Pri sprejemanju novih naročil imajo politične razmere v Jugoslaviji katastrofalne posledice. Kaj se bo dogajalo na daljši rok, je zaenkrat težko napovedati.

Pnevmatični stroji so na domačem trgu v primerjavi s planirano proizvodnjo presegli količinsko realizacijo za 9,8 % in vrednostno realizacijo za 13,5 %. Pred podražitvijo pnevmatičnega orodja v septembru je Rudar Zagreb, po tignil precej orodja, ki smo ga imeli na zalogi.

Vzmetarna je na domačem trgu v primerjavi s planirano proizvodnjo dosegla 61,8 % količinske proizvodnje in s tem 86 % vrednostne realizacije. Glede na stanje naročil tudi v naslednjih mesecih ni pričakovati izboljšanja.

Orodjarna je na domačem trgu v primerjavi s planirano proizvodnjo presegla količinsko proizvodnjo za 8,4 % in s tem vrednostno realizacijo za 12,8 %. Presežek je bil zaradi izgotovitve in odpreme orodij iz avgusta. Realizirana so tudi nekatera enostavnejša naročila.

Industrijski noži so na domačem trgu v primerjavi s planirano proizvodnjo v preteklem mesecu dosegli 63,4 % količinske proizvodnje in s tem presegli vrednostno realizacijo za 58,1 %. Vrednostni presežek je bil zaradi upoštevavanja borznega tečaja DEM pri vseh naročilih.

ODSOTNOSTI

V septembru je bil delovni čas izkoriščen 73,76 odstotno. Odsotnosti so znašale 26,24 odstotkov in so bile razporejene tako:

– letni dopust	11,74 %
– izred. plač. dopust	0,80 %
– bolezn	6,78 %
– druge plač. odsot.	6,83 %
– neplač. odsotnosti	0,09 %
SKUPAJ	26,24 %

Op. Med drugimi plačanimi odsotnostmi je predvsem čakanje na delo doma.

Ure v podaljšanem delovnem času so znašale 0,71 odstotkov in so bile glede na avgust višje za 0,04 odst. Največ nadur so imeli v TSD, in sicer 4,39 odstotkov, sledijo: Orodjarna 2,96 odst.; Jeklovlek 2,23 odst.; Stroji 1,35 odst.; Jeklolivarna 1,17 odst. in Koncern 1,06 odst. Ostali obrati so imeli odstotek ur v podaljšanem delovnem času pod 1 odstotek.

Jasna Planinšek

ODSOTKI DOSEGANJA NACRTOVANE PROIZVODNJE

	SKUPNA PROIZVODNJA TON		ODPREMA TON		FAKTURIRANA REALIZACIJA SLT		IZVOZ \$		IZVOZ SLT		DOMAČI TRG SLT	
	sept.	zbir	sept.	zbir	sept.	zbir	sept.	zbir	sept.	zbir	sept.	zbir
JEKLARNA	60,7	53,1										
JEKLOLIVARNA	61,3	68,3	95,5	99,5	168,5	171,1	42,4	70,7	70,3	94,6	277,1	255,9
VALJARNA	58,1	50,0	40,5	49,2	58,2	64,6	24,3	21,1	39,9	28,9	79,1	105,5
JEKLOVLEK	60,7	57,7	41,7	50,0	77,4	85,5	43,4	52,6	71,9	75,5	81,4	92,8
KOVAČNICA	41,9	53,6	34,0	44,6	64,9	99,5	32,1	67,7	53,7	96,1	67,7	100,3
SK. METALURGIJA	55,4	52,1	41,3	68,2	68,1	96,7	30,0	36,0	49,6	49,8	81,0	129,5
TSD	71,5	39,4	66,3	56,3	133,5	116,8	124,4	126,8	204,2	176,6	4,0	7,3
ORODJARNA	73,5	88,2	85,7	91,7	85,0	88,7	24,3	54,4	40,9	80,9	96,8	90,7
STROJI	40,9	43,2	29,0	42,3	59,8	51,2	34,9	25,7	56,8	36,1	70,2	103,9
NOŽI	30,1	84,4	49,3	80,4	87,7	93,2	36,4	69,9	59,8	98,9	124,3	85,6
PNEVMATSKI STROJI	45,7	73,9	34,6	74,1	68,8	93,2	1,5	60,1	2,4	74,3	86,3	97,9
VZMETARNA	69,3	109,1	77,4	108,7	121,6	117,1	64,2	56,3	105,4	79,5	124,8	124,5
SK. PREDELAVA	50,8	60,9	46,3	58,8	86,8	81,3	57,8	57,8	94,5	80,7	74,1	82,4
SKUPAJ	56,1	53,2	41,8	85,1	75,7	100,4	43,4	46,5	71,3	64,7	79,9	133,5

MAG. ANDREJ APLENC:

ZAVEDAM SE DIMENZIJI SOCIALNE PROBLEMATIKE

V julijemskem Fužinarju smo predstavili člane Upravnega odbora Železarn Ravne, tokrat predstavljamo predsednika mag. Andreja Aplenca. Funkcijo je prevzel 26. septembra, ko je bil namesto mag. Andreja Cetinskega imenovan za generalnega direktorja Slovenskih železarn.

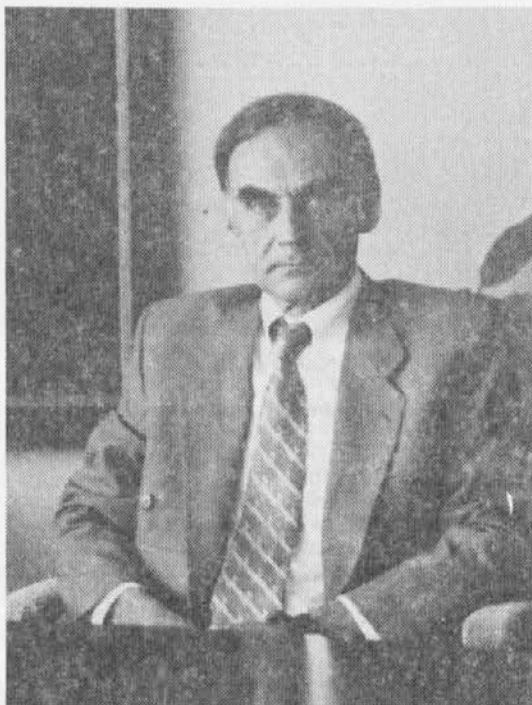
Mag. Aplenec se je rodil 2. septembra 1930 v Ljubljani. Po končani I. stopnji strojništva je odšel za tri leta v Švico, nato pa je bil 25 let v Združenih državah Amerike. Tam je opravil magistririj iz strojništva. Zaradi lastnega zanimanja si je še posebej izpopolnjeval znanje iz energije in ekonomije.

Lani se je vrnil v domovino z namenom, da bi po svojih možnostih strokovno pomagal pri reševanju težav v novi slovenski državi.

»Na katerih izhodiščih ste zastavili svoje novo delo?«

»Čeprav je položaj v slovenskem železarstvu resnično zelo zelo težak, menim, da so možnosti za njegovo uspešno rekonstrukcijo realne, in sicer iz dveh razlogov. Ta industrija ima izvrsten strokovni kader, kar je osnovna vrednost, ki jo lahko neka panoga ima ali pa je nima. Vse drugo, kapital, osnovna sredstva, zgradbe, se da kupiti čez noč, ljudi in znanja pa ne, saj je to večdesetletni, večstoletni produkt.

Drugi razlog, zaradi katerega menim, da je možno preživetje in uspešno poslovanje železarstva, pa je v tem, da se na političnem in vladnem nivoju zavedajo pomena obstoja metalurgije v novi državi.

vi. To je zelo važen faktor za obstoj države in cele kovinskopredelovalne industrije. Finančno zadovoljivo poslovanje železarske industrije je torej v narodnogospodarskem interesu.

»Izkušnje, ki ste si jih pridobili v svetu, vam bodo pri sanaciji slovenskega železarstva gotovo v pomoč.«

»Funkcija je zame izziv. Menim, da ni nujno, da ima nekdo v mojem položaju metalurško izobrazbo, saj je dovolj izvrstnih strokovnjakov, ki lahko direktorju odlično svetujejo – treba jih je le poiskati in

njihove nasvete upoštevati. Druga moja osebna posebnost, ki jo prinašam v svoj položaj, pa je ta, da sem kot uslužbenec v različnih podjetjih doživel na osebnem in opazoval na nacionalnem nivoju tri recesije v ameriškem gospodarstvu. Tudi v svoji zadnji službi sem doživel korenito restrukturo podjetja.

Gre za izkušnje, vendar želim jasno povedati, da menim, da bi bil pristop, ko bi se neki način ali model gospodarske restrukture direktno prenesel v Slovenijo, napačen. Gospodarska, socialna in etnična

struktura je v ZDA drugačna kot v Sloveniji, zato se mora vsako dogajanje v tehnoloških, finančnih in socialnih sferah prilagoditi lokalnemu gospodarskemu in socialnemu momentu.

S tem hočem reči, da se zavedam dimenzij socialne problematike oziroma presežnih delavcev. Njim je treba posvečati ravno toliko pozornosti kot sami prenovi podjetja. Tega se zavedam, ker sem bil v ZDA tudi sam nezaposlen – to lahko povem brez vseh zadržkov.

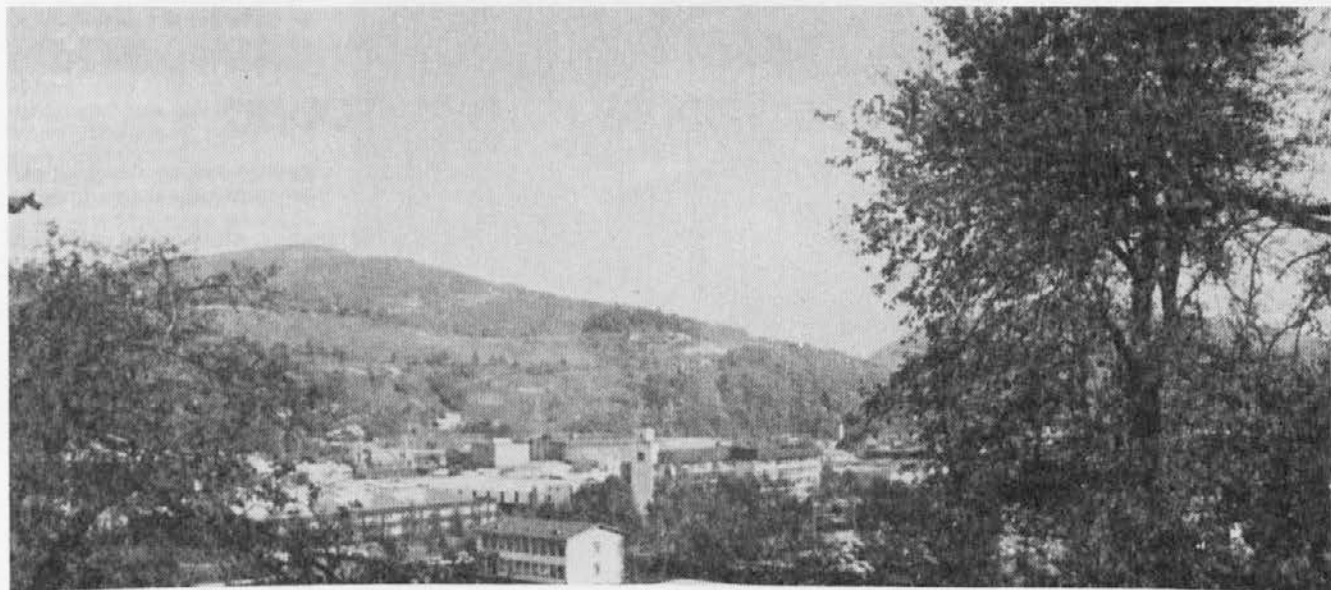
Socialni problem, torej problem ljudi, ki izgubijo delo, a bi radi delali, pa seveda ni problem ene tovarne, ene železarne. Menim, da o vzrokih zanj nima smisla veliko govoriti, treba ga je reševati. Zelo dobro je, da se slovenska vlada in ministrstvo za delo tega zavedata in pri tem že igrata aktivno vlogo.

»Kakšni so vaši vtisi o Železarni Ravne? Bo reševanje njenega položaja v primerjavi z drugimi železarnami trši oreh?«

»V Železarni Ravne prej še nisem bil, sem pa o njej veliko slišal. Menim, da ta oreh ni trši kot so drugi, je pa zelo specifičen zaradi usmeritve v visokokvalitetne in specialne proizvode. Zaradi te specifičnosti in zaradi strokovnega znanja, ki je skoncentrirano tukaj, sem prepričan, da ima Železarna Ravne velike možnosti in da si bodo vsi, uslužbenci in delavci, znali pravilno formulirati svojo pot v prenovi.«

»Hvala za pogovor.«

Helena Merkač

SVET IN MI

SER NAM NE PONUJA LE DELA

J.P. Wibrotte, Draga Ryvlin in Andrej Kokalj

V začetku oktobra so nas obiskali predstavniki francoskih firm, prek katerih namerava Železarna Ravne prodreti v evropsko avtomobilsko industrijo. Med drugim sta bila v delegaciji tudi g. **Jean Pierre Wibrotte**, direktor f. SER, in g. **Draga Ryvlin**, zastopnica f. Nidragil, agentka železarne pri kontaktih s Francozi ter za-

stopnica trženja za Železarno Ravne v Franciji.

Ob tej priložnosti smo g. Wibrotteja zaprosili za kratko izjavo o sodelovanju z nami.

»Z Železarno Ravne smo sklenili sporazum. Gre za avtomobilsko industrijo prihodnosti. Potrebne bodo zelo velike skupine, da bo možno uresničevati delo od ideje do

izdelave avtomobila. Po dogovoru bo naša skupina SER, ki predstavlja v Franciji približno tisoč ljudi, vzela celotni posel, od raziskav orodij do montaže. Skupaj z Železarno Ravne bomo zagotavljali proizvodnjo orodij, celo orodij za štančanje, njihovo montiranje itd. Šlo bo za prenos know-how, kasneje tudi za prenos naših

zmogljivosti na Ravne. Oblikovati nameravamo tudi posebno skupino – SERAVNE. To naj bi bil začetek, ki naj bi pomagal Železarni Ravne.

Posredno bo prek nas in naših klientov Železarni Ravne omogočeno, da bo na francoskem in evropskem tržišču pridobivala znanje, predvsem komercialno.

Mi si bomo prizadevali skupni projekt oz. dogovor uresničiti. Sodelovanje kadrov SER in Železarne Ravne bo dobilo mednarodne dimenzije. S tem bo tem kadrom dana možnost, da naredijo kariero.

Kot je razbrati iz besed g. Wibrotteja, nam Francozi ponujajo roko, zdaj pa smo na vrsti mi.

Dr. **Tone Pratkanar**, v železarni odgovoren za SER, je povedal, da že tečejo razgovori z banko SKB-Investicijskim podjetjem v Ljubljani, da nam bodo projekt sofinancirali.

H. Merkač

PRI IRANCIH SMO SI PRIDOBILI ZAUPANJE

V železarni že nekaj časa prevladuje poslovna filozofija, da predstavlja v tej krizi pravi izhod samo povečan izvoz. Nekajletna prizadevanja za

osvojitve za nas novega trga – Irana – so bila kronana s podpisom prve pogodbe lani septembra. Stiki so od takrat še napredovali. Sklenjenih ali

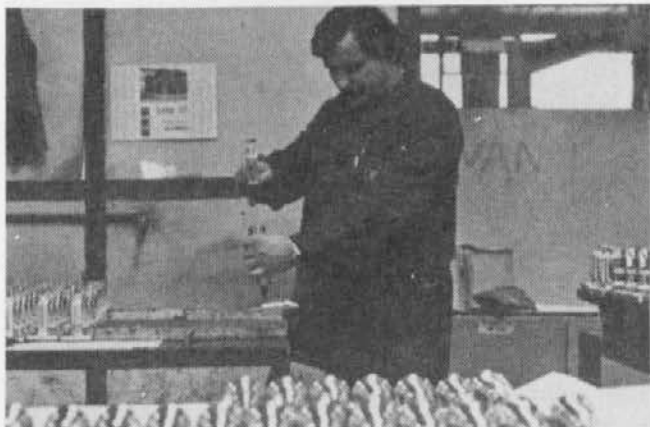
v pripravi imamo še nekaj poslov.

Trajnejše partnerstvo zahteva, da se partnerja medsebojno poznata. Bivanje iranskih

strokovnjakov med nami – v železarni in na Ravnah so bili v preteklih dveh mesecih – je bilo namenjeno tudi medsebojnemu spoznavanju. Po njihovih zatrjevanjih so se med nami dobro počutili v teh konfuznih časih na ozemlju bivše Jugoslavije pa, velja poudariti, tudi varno. Kaže, da smo dobili na Srednjem Vzhodu ljudi, ki nam zaupajo. Takšne vtise so lahko dobili naši gostje tudi zato, ker jim je pozornost, strokovno in drugo, izkazovalo veliko naših sodelavcev. Vsem se za dober vtis, ki so ga tako ustvarili, najlepše zahvaljujem.

Maks Večko, dipl. inž.

KROMBACH ŽELI PODALJŠATI POGODBO

Do konca leta moramo za naslednjih pet do deset let pripraviti vsebino pogodbe za svetovno znanega kupca armatur Krombacha.

Pogodba naj bi obsegala razvoj in proizvodnjo naslednjih skupin armatur: litih (v vrednosti 15 milij. DEM), kovanih (5 milij. DEM), pločevinastih (2 – 3 milij. DEM) in armatur iz specialnih zlitin (okoli 3 mio DEM). Prvo skupino danes že uspešno prodajamo, za druge tri pa še nismo ustrezno opremljeni. Potrebujemo utopno kovačnico, nekaj stiskalnic, usposobiti pa je treba tudi specialno jeklarno.

S Krombachom so nam na široko odprta vrata v svet. Še posebno je za nas oz. za Armature na Muti ta partner zanimiv zato, ker iz prakse vemo, da sofinancira polovico razvoja.

Kot je pokazal sejem armatur Achema '91 v Frankfurtu in kot kažejo tržne analize, smo pri armaturah na pravi poti. Ne bo pa zdaj, v novih slovenskih političnih razmerah, niti pogodbe lahko ustrezno sestaviti, saj mora biti vse zapisano v njej usklajeno z zahodnimi merili.

H. Merkač

Kadar smo v težavah, si želimo, da bi jih čimprej rešili. Najraje kar čez noč. Trudimo se in odpravljamo ovire, zdaj eno, zdaj drugo. Če to počnemo, ne da bi vedeli, kakšen je naš glavni problem (ker problemov je vedno veliko, pa niso vsi enako pomembni), se lahko kaj hitro zgodi, da se problemi kopičijo, rešitev pa je vedno bolj oddaljena.

RDEČA NIT

Kako naj podjetje poveča svojo rast, ustvarja dobiček, ali, v naših razmerah, vsaj začne pozitivno poslovati? Goto-vo to ni mogoče, če se nenehno ukvarja z operativnimi problemi. Ti so v našem okolju danes v resnici zelo veliki. Vendar pa je treba imeti pri vseh dejanjih pred očmi rdečo nit, vodilo oz. cilj, ki ga moramo doseči. Predvsem je to naloga vodstva. Da izoblikuje končni smoter in se v vseh aktivnostih ravna po njem.

Ciljev je lahko in jih mora biti več. Vendar pa morajo biti jasni in vsem znani. Te cilje je treba operacionalizirati, jih razdelati tako, da se lahko tudi uresniči. Cilji pa se uresničujejo s pomočjo strategij. Podjetje si lahko na primer postavi štiri osnovne cilje, kot so povečanje učinkovitosti, povečanje tržnega deleža na posameznih trgih, sprememba v strukturi proizvodnje, razvoj in zagotavljanje kvalitete. Vendar pa učinka ni, če cilji niso merljivi, torej opredeljeni kvantitativno, časovno in vrednostno. Predvsem pa jih je treba izvršiti. Za doseganje strateških ciljev, ki so povezani s prestrukturiranjem, je običajno potrebna tudi sprememba kulture podjetja. To pa je dolgotrajen proces, ki zahteva angažiran in sistematični pristop.

Težave v firmah so povzročile, da vse pogostje govorimo o spremembah, o prestrukturiranju. Spremeniti je treba pogoje gospodarjenja, za kar je predvsem zadolžena država, prav tako pa je treba spremeniti tudi osnovno poslovno filozofijo v marsikaterem podjetju.

Država podjetju direktno ne more pomagati, še posebej ne pri prestrukturiranju. Biti mora nevtralna, omogočiti mora le pravni okvir, red in zaupanje. Podjetje pa mora poskrbeti, da pri poslovanju točno ve, kaj proizvaja, kako, za koga in koliko mora narediti. Veliko podjetij je v težavah predvsem zato, ker so zanje pomembni predvsem proizvodno-tehnološki problemi (kako bomo delali, koliko bomo proizvedli). Vendar pa mora biti podjetje tržno orientirano in mora vedeti predvsem, za koga proizvaja in kaj. Vse napore mora vložiti v iskanje tržnih niš za

svoje proizvodne kapacitete. Reševanje tehnoloških problemov je posledica teh aktivnosti. Sprejeti je treba dejstvo, da je tehnika v funkciji ekonomije, ta pa je v funkciji trga. Nič ne pomaga, če podjetje proizvaja visoko tehnološko zahtevne proizvode, ki pa jih ne zna prodati za pravo ceno.

PROBLEMI IN CILJI

Žal večina ljudi zelo malo ve o tem, kaj želi podjetje doseči. Nekateri razumejo naloge enote, zagotovo poznajo svoje lastne naloge, večina jih pa ne ve, kako se njihovo vsakodnevno delo prilega v kontekst podjetja.

Zato je treba jasno ugotoviti in najprej med vodilnimi razjasniti, kaj je problem, ki ga je treba rešiti. Dodati je treba specifične strategije za rešitev, cilje posameznih enot in končno naloge posameznikov kot prispevek za dosego ciljev. Ta metoda je učinkovita in znana pod imenom MBO – management by objectives – vodenje s cilji. Naloge je treba deliti z vsemi zaposlenimi. Vsaj vodilni ljudje v podjetju morajo jasno vedeti, kaj je osnovni poslovni problem, namen, vizija in strategija ter ka-

ko se prilagajajo med sabo.

Proces spreminjanja podjetja je dolgotrajen. Biti mora dobro pripravljen, temeljiti na ciljnih in strategiji razvoja. Nujno pa je, da ga zaposleni razumejo, ga podpirajo in pri tem čimbolj povečajo svoje aktivnosti. V vseh podjetjih tožijo, da kadri niso dovolj učinkoviti, da so premalo »izkoriščeni«. Ena izmed možnosti za spodbujanje večje angažiranosti nekaterih sodelavcev je tudi omogočanje razmer, v katerih lahko pokažejo vse svoje ambicije in zmožnosti.

NOTRANJE PODJETNIŠTVO

Kako doseči večjo aktivnost v podjetju na vseh področjih? Kako ga razgibati? Veliko je možnosti, kako doseči, da se cilji posameznikov in podjetja v neki točki »srečajo«.

Eden glavnih proizvodnih virov v podjetju je človek. Zakaj večina ljudi ne aktivira v največji možni meri svojih zmogljivosti takrat, ko so »v službi«? Večina sposobnih ljudi, ki si želi zapustiti firmo in se osamosvojiti, želi to storiti predvsem zaradi večje avtonomije, samostojnosti, možnosti odločanja o delu in rezultatih, zaradi izziva, ali bo

ideja, projekt, ki ga imajo, uspel.

Ena izmed idej, kako ohraniti perspektivno podjetje in v njem sposobne kadre, je v bistvu preprosta. Omogočiti je treba notranje podjetništvo, kar pomeni, da ljudje znotraj firme postanejo podjetniki, da naredijo firmo znotraj firme. Osnova je partnerstvo, kapitalsko sodelovanje, vsaka stran nekaj prispeva, od trga do servisa in popolnega angažiranja.

Pogoj za izvedbo takega prestrukturiranja od spodaj, pri ljudeh, ki imajo interes, je seveda, da to idejo vodstvo vzame za svojo. Vodstvo mora omogočiti, da ljudje svoje podjetniške cilje dosežejo znotraj podjetja, da postanejo v celoti samostojni odločevalci. Izkušnje kažejo, da je tako prestrukturiranje najučinkovitejše, saj gradi spremembe na lastnih, notranjih impulzih.

Poenostavljena metodologija zajema v bistvu le štiri točke. Zamisel mora vodstvo oznaniti med sodelavci. Poiskati je treba ljudi, ki imajo v sebi to podjetniško žilico. Sledi izpeljava zamisli posameznika v obliki poslovnega načrta, ki je v bistvu sistematičen opis realizacije poslovne ideje. Temu seveda sledi izvedba projekta. Proces traja od nekaj mesecev do nekaj let.

V različnih podjetjih je izvedba različna. V večini primerov poiščejo podjetnike v lastnih vrstah, jih usposablja in pomagajo pri razvoju njihovih idej v novo dejavnost. Program notranjega podjetništva praviloma zagotavlja denar (zagnoska sredstva), vodenje in izobraževanje potencialnega podjetnika, ki vodi k novemu proizvodu ali storitvi. Predloge lahko dajejo ljudje iz kateregakoli dela podjetja. Lahko tudi investirajo del svojih plač v projekt, v zameno za del dobička, ko je produkt enkrat na trgu.

Najpomembnejši učinek takega pristopa je v tem, da se izmed množice odličnih, inovativnih idej, ki jih ljudje v vsakem podjetju imajo, s pomočjo matičnega podjetja spodbudi posameznike, da prevzamejo izziv in odgovornost in jih skušajo izpeljati.

Z MAJHNIMI KORAKI

Proces spreminjanja je dolgotrajen in zapleten. V njegovo izvrševanje mora biti vključeno celotno podjetje. Zaposleni morajo njegove možnosti in omejitve poznati. Z majhnimi koraki je treba utirati spremembam pot. Nič pomembnega se ne more zgoditi čez noč. Zato je pomembno: misliti globalno in delovati lokalno.

Marjana Merkač

Posvetovanje metalurgov v Portorožu

Od 2. do 4. oktobra 1991 je bilo v Portorožu tradicionalno, že 42. srečanje slovenskih metalurgov, tokrat o **metalurgiji in kovinskih gradivih**. Pripravil ga je Inštitut za kovinske materiale in tehnologije, naslednik Metalurškega inštituta Ljubljana, pokrovitelj je bil izvršni svet Slovenije z ministrstvom za znanost in tehnologijo, ki ga vodi dr. Peter Tancig.

Posvetovanje je bilo razdeljeno na več programskih sklopov: predavanja že uveljavljenih strokovnjakov in raziskovalcev, posterski prikazi različnih vsebin in rezultatov raziskav ter predavanja mladih metalurgov, diplomantov montanistike na FNT v Ljubljani.

PRISPEVKI STROKOVNJAKOV ŽELEZARNE RAVNE

Iz Železarne Ravne so nastopili trije predavatelji: dr. Đorđe Dobi, inž. Joško Kert in dipl. inž. Jože Šegel.

Dobi je predaval o uporabi **instrumentiranega Charpyjevega kladiva** za preizkušanje pri razvijanju novega cementacijskega jekla. Za različno toplotno obdelana stanja in različne izraze vzorcev je pripravil grafične prikaze v obliki diagramov. Na podlagi teh je podal možnosti posameznih analiz za boljše spoznava-

nje jekla oziroma optimalno izbiro toplotne obdelave glede na predvideno uporabo.

Kert je s sodelavci iz Železarn Štore in Jesenice ter s FNT-Montanistika pripravil dvoje predavanj: **Razvoj ekološkega inženiringa v Slovenskih železarnah** ter **Problematika sežiganja posebnih odpadkov**.

V prvem predavanju so predstavili dejavnost in dosežke Slovenskih železarn pri varstvu okolja. Meritve in raziskave so narekivale tudi lastne rešitve za preprečevanje in zmanjševanje onesnaževanja okolja, za izrabo odpadnih surovin in energentov.

Uvedli so redno proizvodnjo nekaterih materialov, potrebnih v jeklarstvu in livarstvu, iz odpadnih surovin.

Ponudbe projektantskih skupin, izdelava opreme in ponudba na tržišču pomenijo novo, stransko dejavnost slovenskih jeklarjev, ki naj bi jim bila v pomoč v sedanjem težkem gospodarskem položaju.

V drugem predavanju iz ekologije so Kert in sodelavci predstavili **toplotno obdelavo odpadkov**, predvsem pirolizo, ki se je izkazala kot najučinkovitejša in ekološko sprejemljiva metoda razgradnje posebnih odpadkov, ki nastajajo v industriji in drugod. Da so razni postopki sežiganja najprimernejši, dokazuje podatek, da so največ sežigalnih naprav

v zadnjem času zgradili v ekološko osveščeni in zahtevni Zahodni Evropi.

Šegel je govoril o strategiji in načinih uvajanja ter uporabe **računalnikov v metalurški proizvodnji**. Eno izmed številnih možnosti predstavlja strategija računalniško integrirane proizvodnje - CIM.

Pred leti so v svetu in pri nas začeli uporabljati novo računalniško tehnologijo, ki sloini na osebnih računalnikih, lokalnih računalniških mrežah, uporabi zmogljivih programabilnih kontrolerjev in na integraciji celotnega proizvodnega in poslovnega informacijskega sistema. Predstavil je tudi nekatere konkretne primere iz jeklarstva z novimi računalniškimi rešitvami.

V posterski sekciji so pripravili 54 postavitev različnih tem. Iz Železarne Ravne so sodelovali: inž. Robert Ferlež, dipl. inž. Roman Ilievski, dipl. inž. Blanka Kaker, Ivan Pečovnik, dipl. inž. Stanko Petovar in dipl. inž. Jože Šegel.

PREDSTAVITVE MLADIH METALURGINJ

Med 12 diplomanti montanistike so predstavile svoje raziskovalno delo, pri katerem so jim pomagali mentorji oddelka Montanistika na FNT in Metalurškega inštituta (IMT) Ljubljana, kar štiri Ravenčanke: Bernarda Drogenik, Darja

Hajnže, Alenka Kert in Metka Pečnik.

Hajnžetova je raziskovala **rast rekristaliziranih zrn v zlitini Fe in Si** na hladno valjanem jeklu pri žarjenju, **Drogenikova** je ugotavljala **rast rekristaliziranih zrn v zlitini železa in silicija, mikrolegirani s selenom in kositrom**, **Kertova** je predstavila rezultate **pretaljevanja sekundarnih surovin** - odbrusov in ostružkov, ki nastajajo v obratih Železarne Ravne in prikazala možnosti izkoriščanja ob njihovi ekološki problematiki. **Pečnikova** pa je raziskovala **korozijsko odpornost super zlitine Ravloy 4**, ki so jo razvili v Železarni Ravne.

Nastop mladih metalurginj in metalurgov je pomenil osvežitev posvetovanja, za že prekaljene raziskovalce in poslušalce pa tudi prijetno presenečenje, kajti mladi so svoje delo opravili skrbno in temeljito.

Udeleženci posvetovanja ugotavljajo, da je bil delež strokovnjakov iz proizvodnje na njem sicer opazen, vendar manjši kot prejšnja leta. Glede na težaven položaj slovenskega železarstva je to sicer razumljivo, po drugi strani pa je zmanjšana raziskovalna dejavnost v proizvodnji slab obet za prihodnji razvoj metalurgije. Vprašanje je, ali si jo glede na naš kadrovskega potencial smemo privoščiti. Prav bi bilo, da bi dali znova primeren poudarek raziskovalnemu delu in tudi afirmaciji naših strokovnjakov navzven.

P.S. Vire za ta zapis so mi predstavljali: pripoved inž. J. Kerta in dipl. inž. J. Šegla ter povzetki predavanj v publikaciji, ki je izšla ob posvetovanju.

Mojca Potočnik

KAKOVOST ZA VSE

OB SVETOVNEM DNEVU KAKOVOSTI

Zadnja leta namenja svet kakovosti veliko pozornost. Tudi v Železarni Ravne si prizadevamo, da ne bi preveč zaostajali, saj se želimo vključiti v Evropo 92. Da bomo to dosegli, bomo morali korenito spremeniti našo miselnost.

Informativni fužinar o kakovosti veliko piše in bo tudi v prihodnje. Svetovni dan kakovosti – 14. november – in uspešno opravljena presoja (avdit) v Metalurgiji sta povod, da se v današnji številki o tej temi znova razgovorimo. Besedo smo dali glavnemu avditerju Revoza in pooblaščenemu predstavniku mednarodne firme Biro Veritas mag. Zoranu Lekiču, direktorju Metalurgije dipl. inž. Stanetu Petrovarju in odgovornim iz oddelka Razvoj, raziskave in kakovost v Metalurgiji – dipl. inž. Jožetu Šeglu, dipl. inž. Milanu Paviču, dipl. inž. Blanki Kaker in dipl. inž. Borutu Urnautu.

Želimo, da bi si njihove izjave in priporočila vsi vzeli k srcu, kajti na izpitih iz kakovosti si v prihodnje ne bomo smeli privoščiti padcev ne kot posamezniki in ne kot obrat ali podjetje, saj pri tem velja pravilo: Kdor pade – propade.

ODLIČNO OCENO BO TREBA POTRJEVATI

Mag. Zoran Lekič je bil glavni avditer Renaulta – Revoza v Metalurgiji konec septembra in v začetku oktobra. O možnostih, da se Metalurgija uveljavi kot enakopraven partner med evropskimi proizvajalci jekel, da torej pridobi certifikat, je povedal tole:

»V Železarni Ravne so za pridobitev splošno veljavnega certifikata (v Sloveniji ga ima doslej šele pet podjetij) posamezni obrati že veliko naredili. Trenutno se mu najbolj približujejo obrati Metalurgije, ki so uspešno prestali avdit Renaulta – Revoza.

V zadnjem letu so sistem zagotavljanja kakovosti ustrezno dokumentirali v obliki poslovnika in drugih navodil. Marsikaj so na novo vpeljali in poskrbeti morajo, da bo zaživel v praksi. Vodstva služb za kakovost Metalurgije kot celote in posameznih obratov se naloge zavedajo in bodo znala dati temu ustrezen poudarek in kakovosti pravo veljavo.

Kakor je sistem dobro zastavljen, pa bo resnično zaživel le, če bodo uvedli timsko delo na vseh ravneh in vključili v različne vrste izobraževa-

nja vse zaposlene. Poskrbeti morajo tudi za to, da bo vsaka napaka, akcija, ukrep, izboljšava dokumentirana. Ni dovolj, da obstajajo predpisi, iz dokumentacije mora biti razvidno, kako se uresničujejo, kdo in kaj je ukrenil, če jih kdo ni spoštoval in podobno.

To bo pomembno na prihodnjem avditu. Kajti odlična ocena, ki jo je Metalurgija dobila oktobra, ni dana enkrat za vselej. Treba jo bo potrjevati z izboljševanjem sistema zagotavljanja kakovosti in proizvodnje same.

METALURGIJA ŽELI PRIDOBITI MEDNARODNI CERTIFIKAT

Direktor Metalurgije dipl. inž. Stanko Petrovar se pomena kakovosti v celoti zaveda in ji pri vodenju divizije daje ustrezen poudarek.

»O problemih kakovosti redno razpravljamo na poslovnih konferencah, v obratih delujejo strokovni timi, ki so zadolženi za reševanje tehnoloških in drugih kakovostnih problemov. Uvedli bomo še nove oblike, s katerimi bomo pritegnili k izobraževanju in sodelovanju za izboljšanje kakovosti vse zaposlene. Nekaj podobnega v Jeklarni že imamo, ko raziskovalec – tehnolog asistira pri šarži in v diskusiji opozori na vzroke napak in posledice neuspele proizvodnje.

V Metalurgiji se je v zadnjih mesecih po zaslugi Centra za zagotavljanje kakovosti in Sektorja RRR začel uveljavljati tak način poslovanja in dela, ki je blizu evropskim standardom. To je pripomoglo k visoki oceni ob avditu. Zato se vsem, ki so pri tem sodelovali, iskreno zahvaljujem in jim izrekam priznanje ter jih seveda vabim k nadaljnjemu delu za odpravo preostalih pomanjklivosti in za uveljavitev sprejetih načel v praksi.

Precejšnje naloge čakajo nabavno službo Metalurgije, ki ji bodo delo olajšali avditi našega Centra za kakovost pri dobaviteljih, motivacija za nadaljnjo rast kakovosti v vseh metalurških obratih pa naj bi pomenila odločitev, da začnemo s pripravami za pridobitev mednarodnega certifikata. Za Jeklarno, Valjarno in skupne službe so naloge po oktobrskem avditu že dokaj jasne, v Jeklovleku in Kovačnici pa bo nanje opozorila interna presoja.

V skladu s pričakovano reorganizacijo bodo v Jeklovleku in Kovačnici akcijo za certifikat vodili samostojno.

POL KORAKA Z BALKANA

V pripravah na Revozov avdit v Metalurgiji je imel nedvomno veliko vlogo oddelek Razvoj, raziskave in kakovost. Njegovega vodja dipl. inž. Jožeta Šegla smo vprašali, kaj vse je prispevalo k rezultatu 94,2 % in kaj ocena A pomeni za Metalurgijo in za Železarno Ravne.

»Za tako presojo ni dovolj urediti samo eno področje, kajti sistem zagotavljanja kakovosti obravnava podjetje kot celoto v njegovih poslovnih, proizvodnih in razvojnih funkcijah.

V zadnjih 6 mesecih smo s sodelavci naše službe, iz obratov in laboratorijev opravili čez 50 nalog, da smo delo in poslovanje približali standardom. Vključilo se je najvišje vodstvo železarne pa Metalurgije in posameznih obratov, veliko je k uspehu pripomogel Center za zagotavljanje kakovosti z internimi in zunanjimi avditi in z izobraževanjem za kakovost, svoje je prispeval tudi Informativni fužinar s članki o kakovosti in s priložo – Biltenom o kakovosti.

V Metalurgiji smo odpravili pomanjkljivosti, ugotovljene pri Renaultovem avditu pred dvema letoma, ko so nas uvrstili v razred B, izdelali nov poslovnik ter uvedli in dalj časa sami preverjali novi sistem zagotavljanja kakovosti. Vtis imam, da smo v resnici izboljšali red in celoten sistem in da smo stopili vsaj pol koraka z Balkana proti Evropi.

Odlična ocena pomeni za nas predvsem izhodišče za nov cilj – pridobitev mednarodnega certifikata. Ta ni stvar kakšne osebne ambicije ali sanj idealistov, ampak nujnost, če hočemo sodelovati na mednarodnem tržišču.

»S kakšnimi metodami boste ohranjali in razvijali sistem zagotavljanja kakovosti?»

»Ponekod smo že veliko dosegli. Avditerji so posebej pohvalili delo v naših laboratorijih. Priporočili pa so, da več naredimo za množično osveščanje in izobraževanje. Le če sodelujejo vsi, je mogoče resnično zagotavljati kakovost.

Sistem zagotavljanja kakovosti temelji na neprekinjeni skrbi za izboljševanje kaka-

vosti. Potreben je organiziran pristop, nujna so tudi vlaganja v to področje. To pomeni, da se preventivni stroški kakovosti povečujejo, zato pa se bistveno znižujejo stroški neuspele proizvodnje in ocenjevanja kakovosti.

Pomembna je motivacija za boljše delo.

Odbor za kakovost Metalurgije je dal pobudo vodstvu Metalurgije, da odpre projekt uvedbe celovitega obvladovanja kakovosti in pridobitve mednarodnega certifikata. S tem se bo naša konkurenčna sposobnost povečala, imeli bomo večje možnosti pri pridobivanju novih naročil in kupcev.

Nove kakovostne ravni ni mogoče doseči čez noč. Pri tem je zelo pomembna vztrajnost, organizacijska in kadrovska stabilnost, v veliki meri je uspeh odvisen tudi od razmer v družbi, od celotne nove države. Vendar se ne moremo niti zanašati niti izgovarjati na druge – vsak mora opraviti svoje delo!

KAKOVOST JE MOGOČE ZAGOTOVITI LE S SAMOKONTROLO

Dipl. inž. Milan Pavič se je letošnje poletje predčasno upokojil. Ker ima s kontrolo kakovosti veliko izkušenj in je velik strokovnjak na tem področju, so ga v podjetju zadržali za nekaj mesecev kot pogodbenega sodelavca. Sodeloval je v pripravah in izvedbi Revozovega avdita. O pomeni kakovosti in o tem, kako jo zagotoviti v železarni, je povedal naslednje:

»Kakovost danes postaja nujna. Tujina ne presoja več kakovosti posameznih izdelkov, ampak preverja sisteme zagotavljanja kakovosti pri dobavitelju. Na osnovi tega se odloča, ali bo dobavitelja sprejela na listo svojih partnerjev ali ne.

Ni dovolj, da je v podjetju služba kakovosti, organizacija dela mora zagotavljati, da bo kakovost vgrajena v vse faze delovnega procesa, ki mora biti organiziran v skladu s standardi ISO 9000.

Standardi predpisujejo 100 % ažuriranje dokumentacije, vse, kar je zapisano, pa mora biti izpolnjeno. Isto velja za korektivne ukrepe. Iz dokumentacije mora biti razvidno, kakšna napaka je bila, kdo in kako jo mora odpraviti in za koliko se je odstotek napak po ukrepih znižal.

V obratih Metalurgije smo ustanovili strokovne time, ki morajo identificirati napake in sprejemati korektivne ukrepe. Zamenjati so time za neuspelo proizvodnjo. Imajo ustrezne pristojnosti, da lahko uvedejo spremembe v proizvodnji in v poslovnem procesu. Seveda so ti timi sami pre-

malo, podpora kakovosti mora potekati prav od vrha, tu mora biti izhodišče za kadrovanje.

Predavanja o kakovosti smo imeli doslej na najvišji ravni. Dokler ne bo prenosa do zadnjega delavca in ne bo vsak motiviran za kakovost, ne bomo prešli na celovito obvladovanje kakovosti, ko vsak zase poskrbi, da ne naredi napake in pravilnost svojega dela tudi kontrolira.

Znova bomo morali zagristi v krožke kakovosti. Organizirati jih bo treba na drugačen način. Tudi delavca z nepopolno osnovno šolo je treba enakopravno vključiti, saj o svojem delu tudi on veliko ve. In če bo v krožku sodeloval, bo motiviran za boljše delo. Tako bomo prišli do samokontrole, ki je za celovito obvladovanje kakovosti nujna.

Presojevalci so zahtevali uvedbo kontrolnih kartic in statistično obdelavo napak. Kontrolno kartico, kjer se lahko uvede, bi moral voditi delavec sam, nadzirati pa kontrolor. Na tak način bi lahko ugotovili, koliko nas v resnici kakovost stane. Doslej smo vrednotili le končno neuspešno proizvodnjo, ne pa tega, koliko nas stanejo dodatne obdelave in popravila v vmesnih fazah delovnega procesa. Te stroške moramo stalno zniževati. Uspeli bomo, če bomo uvedli moderne metode zagotavljanja kakovosti. Te onemogočajo, da bi se določena napaka še ponovila.

Večjo pozornost kot doslej bomo morali namenjati izbiri naših dobaviteljev, jih avditirati ter resnejšim partnerjem pomagati k boljši kakovosti.

ZAHTEVAMO LE, KAR HOČE EVROPA

Dipl. inž. Blanka Kaker, vodja razvoja kakovosti v Metalurgiji, je o pripravi na avdit in o njegovem poteku povedala:

»V veliko pomoč nam je bilo, kar je ob interni presoji ugotovil dipl. inž. Vlado Macur. Intenzivno smo odpravljali slabosti. Ko smo pripravljali Poslovnik kakovosti, ki je moral biti v skladu s standardi ISO 9001, smo sproti ugotavljali, v čem se standardom približujemo in kje ne. Napake smo odpravljali tudi s pomočjo novega Renaultovega vprašalnika, ki smo ga dobili pred prihodom avditerjev, že prej pa smo imeli orientacijo za delo v oceni, ki jo je Metalurgija dobila ob Renaultovem auditu pred dvema letoma.

Na osnovi vsega tega smo pripravili korektivne ukrepe. V njihovo uresničevanje smo vključili veliko ljudi v obratih in komerciali. Lažje je bilo delati, ker je bil motiv vsem blizu. Vendar bo zdaj s tem

Predstavniki Revoza s strokovnjaki železarne ob auditu v Valjarni

treba nadaljevati. Na srednji progi Valjarne smo že uvedli kontrolne karte, nameravamo jih še drugod v tem obratu in v Jeklovleku.

Audit ali presoja je trajala dva dni. To je sistem, po katerem se poslovanje preveri po vprašalniku. Ekipe je sedela v konferenčni sobi in odgovarjala na vprašanja. Za posamezna področja smo klicali ljudi, ki jih vodijo. Predvsem standardi zahtevajo, da je vse dokumentirano. Ni dovolj reči, tako delamo – vsi postopki, dejavnosti, akcije morajo biti zapisani.

Prvi dan so šli avditerji skozi obrate bolj na hitro, da so dobili vtis. Popoldne in zvečer so si ogledali laboratorije. Drugi dan smo se spet dobili pri konferenčni mizi in naredili plan, kdaj bomo v katerem obratu, da smo lahko obvestili odgovorne za posamezna dela. Po preverjanju v obratih so se avditerji Lekić iz Biroja Veritas in Juričić ter Lekše iz Revoza sami posvetovali, nakar so o svojih opažanjih na kratko poročali odgovornim za kakovost in vodstvu Metalurgije. Veliko pripomb ni bilo, predlagali pa so vrsto drobnih izboljšav. Šibki smo predvsem na področju komercialne in izobraževanja, kjer bi morali namesto 10 % zajeti 90 % ljudi.

Po nekaj tednih smo dobili pisno oceno, ki je zelo ugodna, nas pa zadoščuje, da v dveh mesecih avditerjem sporočimo, katere korektivne ukrepe smo uvedli, da bomo odpravili slabosti.

Mi, ki delamo v oddelku kakovosti, sami pri tem ne moremo nič narediti. Obratom lahko samo pomagamo. Če ljudje naših prizadevanj ne bodo sprejeli kot pomoč in nas bodo imeli za policajce, s kakovostjo ne bomo prišli daleč. Delo za kakovost nam mora priti v kri, težnja po izboljšavah mora biti stalna.

Mogoče se komu zdi, da se gremo birokrate. Vendar to ni res. Ni dovolj, da so stvari zapisane v glavi, ljudje odhajajo, pa se ne ve več, kako je treba. Da je vse dokumentirano, zahtevajo evropski standardi, in če tako hoče Evropa, je to verjetno nujna.

NAMESTO KOLEKTIVNE – OSEBNA ODGOVORNOST

Vodja kakovosti v diviziji Metalurgija je pred časom postal **dipl. inž. Borut Urnaut**. Tudi on je sodeloval v pripravi na avdit. Povprašali smo ga, kakšna so njegova opažanja v zvezi s kakovostjo v metalurških obratih in na čem gradi svoje delo za zagotavljanje kakovosti.

»Zagotavljanje kakovosti je preventiva, zgraditi moramo tak sistem poslovanja in dela, da na koncu ne more biti napake ali so vsaj minimalne. Končne napake so najdražje. V procesu je treba čim prej odkriti neskladnosti – to omogoča sistem ISO 9000. Seveda mora biti pri tem odgovornost jasno opredeljena – od prvega delavca do direktorja. Da je delo korektno, ljudje sami kontrolirajo in potrjujejo s

podpisom, da je opravljeno, kot mora biti. Tega, da mora biti vse na papirju, se nam je težko navaditi. A le tako je mogoče ugotavljati odgovornost.

Uvedba takega sistema kakovosti pomeni, da nas kupec ne bo več kontroliral. Vso odgovornost za napake, in ta je ogromna, prevzame železar. Ker gre za velik rizik, mora biti garancija 100 %. Vsak postopek mora biti evidentiran in potrjen. Vsak delavec s podpisom jamči, da je naredil tako, kot je zapisano, in za to odgovarja. Zato do končne, nepredvidene napake ne more priti.

Kolektivne odgovornosti je s tem konec. Seveda smo za kakovost odgovorni vsi v procesu, toda vsak udeleženi odgovarja za svoj del. Za kakovost ne odgovarja kontrolor kakovosti, ampak proizvodnja sama. Do tega prepričanja so v svetu težko prišli in tudi pri nas najbrž ne bo lahko. Toda če bomo hoteli dobiti mednarodni certifikat za našo proizvodnjo, bomo morali to sprejeti. In potrdilo, da delamo po evropskih standardih, je pogoj za sprejem v Evropo 92 in za vstop v krog svetovnih proizvajalcev jekla. Imamo že certifikat firme TÜV za nekatere vrste jekel, potrebujemo ga še za celotno našo proizvodnjo. Če bomo hoteli preživeti, bomo delali tako, da ga bomo pridobili. Revizor avdit in dobra ocena dokazujeta, da smo na pravi poti.

Mojca Potočnik

USPELA 0-SERIJA

Konec septembra so v Vzmetarni na novi liniji naredili ničelno serijo sprednjega stabilizatorja za avtomobil R 5. Potem so izdelek poslali v novomeški Revoz na testiranje oziroma homologacijo, linijo pa bodo v železarni še dodelali.

Ve se že, da bodo naredili še dodatna orodja za krivljenje, saj bodo na liniji po novem izdelovali tudi stabilizatorje za Tamove avtobuse in gospodarska vozila. Tako bo linija bolj zasedena, je pa treba temu ustrezno dodelati tudi ogrevalno napravo.

Če bo test v Revozu oziroma v Renaultu uspel – dinamično trdnost namreč preizkušajo v Franciji – bi imela Vzmetarna letno naročil za 50 tisoč sprednjih stabilizatorjev, če se bomo potrdili tudi v osvajanju zadnjih stabilizatorjev in torzijskih vzmeti, pa še za 50 tisoč prvih in 100 tisoč kosov drugih.

Stabilizatorji in torzijske vzmeti so le eden izmed podprojektov iz obsežnega programa revitalizacije Vzmetarne. Drugi so še: klasične, spiralne, parabolične ter palične vzmeti. Končni namen tega programa je na enem mestu združiti proizvodnjo vzmetnih elementov. Program uresničujemo postopoma, glede na finančne možnosti in tržne potrebe.

Janez Gorenšek, inž., vodja projekta za revitalizacijo Vzmetarne, je povedal, da smo zdaj najdlje pri elementih za Revoz. Če bo test teh že prvič pozitiven, bomo lahko pričeli z redno proizvodnjo po novem letu, če pa ne bo, bomo test ponavljali. Revoz nam bo to omogočil, saj je zainteresiran, da proizvodnjo prenese iz Francije v Slovenijo. Dal nam bo tudi čas, saj ima ne glede na nas zagotovljenega dobavitelja.

Seveda pa je v našem interesu, da začne linija čim prej delati. To bi Revozu vtilo zaupanje v nas, in pričakovali bi lahko še druge posle.

H.M.

POSTREŽEJO TUDI V OBRATU

Žeja, lakota in »lušt« po cigareti ali žvečilki so hude stvari. Ko se nas polotijo, pridejo v prvi plan in vplivajo na zbranost pri delu. Najbolje je te potrebe čim prej odpraviti. To je normalno, človeško, tudi v Evropi.

Praviloma sledi pot v bife. Ustaviš stroj in skočiš tja za pet minut. Naletiš na gnečo, kolego, pa je pet minut pol ure. To ni normalno. To je ves čas, čas pa je v Evropi zlato.

Videti je, da so se v železarni tega prvi zavedli v Predelavi. Da delavcem ni treba od strojev, jih popoldne in dopoldne dvakrat obišče ena izmed dveh »servirk« (na fotografiji je Jožica Vinkovič) z vozičkom, ki ponuja kavo, cigarete, sladkarije, sendviče in osvežilno pijačo.

Delavki spadata k Predelavi, prodajne artikle pa zaenkrat še nabavljata prek De profun-

disa; imajo pa v Predelavi za te namene že svoje skladišče v TSD.

Čprav so takšne usluge za zaposlene na prvi pogled nepotrebne in v teh kriznih časih potratne, je res verjetno drugo.

Mogoče bo idejo direktorja Predelave Marjana Senice v železarni prevzel še kdo.

H. Merkač

POSEBEN PRISTOP, KER NE PROIZVAJAMO ZA OČI ALI TREBUH Iz naše propagandne službe

V Železarni Ravne počasi jemljemo lekcije iz tržne strategije, kot jo zahteva sodobno tržno gospodarstvo. Določilo v njej je tudi, da se kupcu izdelek, za katerega se zanimal, pokaže. Ker je kupec kralj, seveda ne trati ne časa ne nog, da bi si izdelek ogledal na mestu samem, pač pa si pusti streči v fotelju za svojo pisalno mizo. Izdelek, na fotografiji ali traku, mu je treba – skratka – servirati.

Naprosili smo **Lidijo Fišer**, oblikovalko v železarni, da je za Fužinar povedala, kako založene s propagandnim materialom so nas v železarni za tekle nove razmere in kako se v teh razmerah znajde njihova služba.

»Po vseh organizacijskih spremembah v Železarni Ravne bivša propaganda zdaj spada v sklop zunanjetrgovin-

ske mreže in marketinga.

V prehodnem obdobju je bilo delo naše službe oteženo zaradi osamosvajanja oddelkov. Kadrovske spremembe in pomanjkanje denarja so sprva vplivale na stagniranje pri zahtevnosti oblikovanja prospektov višjega kvalitete in cenovnega razreda. Oblikovali so se ceneni ponudbeni listi, ki smo jih razmnoževali na kopirnih strojih v hiši. Zavest posameznih oddelkov po propagiranju izdelkov sicer nikoli ni upadla, močno pa se je prilagajalo denarnim zmožnostim. Tako je na primer zrcalo prospekta za kemijo, ki bi moral iziti barvno, ostalo tik pred tiskom nedokončano, in ga je zamenjal navaden ponudbeni list v treh jezikih brez fotografij. Enako so se izvajale ponudbe za merilnico, nože, De profundis, Armature in orodjarno.

V zadnjih nekaj mesecih se stanje ponovno izboljšuje. V pripravi so barvni katalog in komercialni prospekt za armature, prospekt žerjava GRAB Ravne in prospekt Valjarna – jeklovlek.

Na področju sejmov smo izvedli nekaj lepoteh dodatkov – barvne kubuse, ki jih bomo lahko uporabljali na več razstavnih prostorih. Trenutno se v sejemski prostor največ vključujemo v Sloveniji.

Tržna strategija se je spremenila. Kupcem je treba izdelke ponuditi in predstaviti. Jeklarska dejavnost, ki ne proizvaja za oči ali trebuh privlačnih širokopotrošnih artiklov, zahteva sploh specifičen pristop. Zahvaljujoč razumevanju vodstva, ki kljub pomanjkanju omogoča nabavo in izvedbo najnujnejših propagandno-tržnih sredstev, je delo naše službe skoraj nemoteno.

H.M.

Zanesljiva informacija, dobljena z merjenjem, je osnova vsakega sistema. Brez merjenja ne moremo nadzirati parametrov materialov, tehnoloških postopkov, gotovih proizvodov, torej brez merjenja ne moremo obvladati kakovosti proizvodnje. Ni več nobene veje narodnega gospodarstva in nobenega področja znanosti, kjer ne bi bilo treba povečati merilne točnosti, zanesljivosti merilnih rezultatov in dobivati znanj o novih parametrih.

Zahteve po kakovosti merjenja se z napredkom sodobne industrije silovito povečujejo. Če je bila v začetku tega stoletja zadovoljiva negotovost merjenja dolžine še ena stotinka milimetra, je danes pogosto treba meriti dolžino že na stotinko mikrometra natančno. Strokovnjaki ocenjujejo, da merjenje prinaša državam razvitega sveta že okoli 5 % bruto nacionalnega dohodka. Bolj ko je neka država razvita, pomembnejši je delež merstva v narodnem gospodarstvu; že v srednje razviti državi, kot je Slovenija, pa se opravi povprečno po 100 pomembnih merenj na prebivalca dnevno.

Če želimo gospodarstvo Slovenije približati gospodarstvom razvitih držav, moramo tudi raven merstva v Sloveniji približati ravni merstva v razvitih državah, za to pa je treba izpolniti tri bistvene pogoje: – povečati merska znanja – racionalno organizirati meroslovni sistem – opremiti se s sodobno in kakovostno merilno opremo.

V tem sestavku želim predstaviti začetne korake pri izpolnjevanju drugega pogoja, torej pri vzpostavljanju novega slovenskega meroslovnega sistema. S pojmom meroslovni sistem označujemo skupek vseh tistih dejavnosti in mehanizmov, ki proizvajajo merilne informacije, potrebne družbi. Osnovo meroslovnemu sistemu neke države predstavljajo ustrezni zakoni in institucije, ki se ukvarjajo z merjenjem na podlagi teh zakonov.

Organiziran meroslovni sistem na naših tleh ima že dolgo tradicijo. Že leta 1875 je bila Avstrija, kamor so tedaj spadali naši kraji, soprodpisnica metrske konvencije, s katero se je 18 držav odločilo organizirati enoten merski sistem. Takoj po razpadu Avstrije leta 1918 je bil iz Trsta v Ljubljano premeščen Meroizkusni urad, ki je izvajal kontrolo meril na slovenskem ozemlju. Leta 1928 je bil meroslovni sistem v Jugoslaviji centraliziran, ko je bila v Beogradu ustanovljena Uprava za mere in plemenite kovine, ki je imela dve glavni nalogi: – čuvanje osnovnih pramer in vzporejanje z mednarodnimi

NOVA ORGANIZIRANOST MEROSLOVJA V REPUBLIKI SLOVENIJI

V novi slovenski državi imamo priložnost marsikaj na novo organizirati. V tem sestavku želimo predstaviti prve korake pri organiziranju slovenskega meroslovnega sistema.

– nabavljanje normalnih meril in opreme zase in za svoje področne enote.

Jugoslovanski meroslovni sistem je ostal centraliziran tudi po 2. svetovni vojni, vendar se je z leti posodabljal.

Edina legalna meroslovna institucija na ozemlju SFRJ je bil Zvezni zavod za mere in plemenite kovine s 16 organizacijskimi enotami – kontrolami meril. Področje Slovenije je bilo razdeljeno med kontroli meril v Ljubljani in Celju. Pristojnosti in organiziranost te ustanove so določene z zakonom o merskih enotah in merilih iz leta 1984 in zakonom o kontroli predmetov in plemenitih kovin iz leta 1985. Dolžnost zavoda je prenos mere (metra, kilograma...) od mednarodnih etalonov na jugoslovanske primarne (ki so last zavoda) in sekundarne etalone (ki so last pooblaščenih laboratorijev). Zavod ima pravico pooblaščati laboratorije za overjanje delovnih

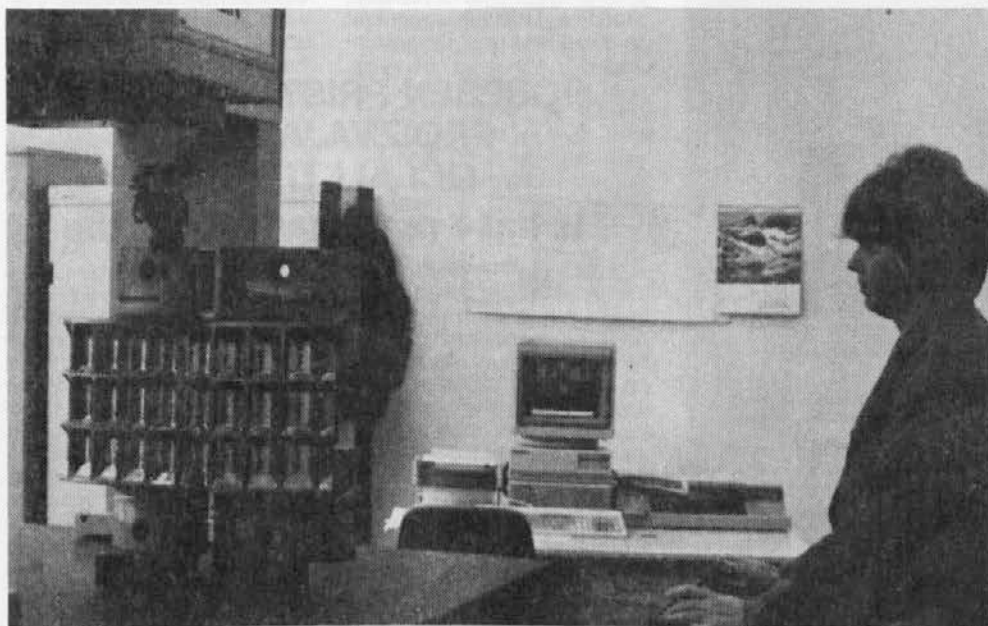
zato bo v prehodnem obdobju še veljala stara zakonodaja in način dela. Pri ministrstvu za znanost in tehnologijo je že ustanovljen Urad republike Slovenije za standardizacijo in meroslovje, ki je dobil zadolžitve in pristojnosti pri realizaciji politike na področju standardizacije, tehničnih predpisov in meroslovja. Ena od nalog urada je tudi ustvariti slovenski meroslovni sistem. Sistem naj bi bil organiziran tako, da bi zahteval čim manj novih vlaganj in bi se v največji možni meri sam vzdrževal. Treba je izkoristiti obstoječe laboratorije, ki bodo pooblaščeni za opravljanje posameznih merenj in izdajanje ustreznih potrdil, seveda pod nadzorom urada. Pri nadzoru meril naj bi se urad zakonsko omejil na nadzor tistih meril, katerih nepravilno merjenje ima lahko škodljive posledice za človeško življenje, zdravje, imovino in okolje.

izvodih in s tem po zanesljivih merjenjih prisilile vsako podjetje, da s posebnim pravilnikom zagotovi nadzor nad brezhibnostjo meril v proizvodnji.

Izdelan je že osnutek zakona o meroslovju. Pripravljali zakona so se zgledovali po tovrstnem nemškem in švicarskem zakonu ter upoštevali priporočila mednarodnih organizacij s področja meroslovja. Upošteevane so bile tudi pripombe Komisije za standardizacijo in meroslovje pri Gospodarski zbornici Slovenije na obstoječi zvezni zakon. V zakonu so zajeta vsa določila s področja meroslovja. Sam zakon odreja temeljna načela, podrobnosti in detajlnejše predpise pa bodo urejali tehnični predpisi, ki jih bo treba pripraviti in uveljaviti na osnovi predlaganega zakona. Do uveljavljanja tehničnih predpisov bodo ostali v veljavi predpisi in odredbe zveznega zakona o merskih enotah in merilih.

Tudi v železarni se prilagajamo spremembam v meroslovnem sistemu. Pripravili smo nov tovarniški standard z naslovom Pravilnik o uporabi in pregledu meril. To je akt, ki regulira ravnanje, uporabo in preverjanje meril v našem podjetju. Sestavljen je v skladu z mednarodnimi standardi za celovito obvladovanje kakovosti ISO 9000 ter tudi v skladu z osnutkom novega slovenskega zakona o meroslovju.

Predpis, ki naše podjetje

etalonov in meril. Tudi v Železarni Ravne obstaja metrološki laboratorij, ki je od aprila 1990 pooblaščen laboratorij za overjanje delovnih etalonov in meril dolžine in kota.

Vlada Republike Slovenije je že začela organizirati lasten meroslovni sistem. Tega se ne da narediti čez noč,

Za merila, s katerimi podjetja nadzorujejo tehnološki proces in s tem kakovost proizvodov, naj bi odslej skrbela podjetja sama. Doslej je namreč zvezni zakon predpisoval obvezne periodične preglede teh meril v pooblaščenih laboratorijih, sedaj pa naj bi zahteve trga po kakovostnih pro-

vklučuje v nastajajoči slovenski meroslovni sistem, torej že imamo. Naloga vseh, ki imajo v železarni opraviti z merjenji in merili, je, da se z njim seznani in ga tudi izvaja.

Marko Modic,
RRK–DM laboratorij

IZ NAŠIH LABORATORIJEV

Frekvenčna odvisnost globine razpoke na ISO-V probi

(Končani podprojekt P0790/04)

Eksperimentalno določanje posameznih lastnosti zahteva določene posege ali pri pripravi probe ali pri samem preizkušanju. Takšna posebnost obstaja na eksperimentalnem področju mehanike loma, ki se ukvarja s problemi razpok, kar pomeni, da se v življenjski dobi posamezne konstrukcije upošteva dejstvo, da se v tej konstrukciji nahaja realna napaka.

Dosedanje metode preizkušanja materiala so razpoko obravnavale do faze iniciranja, tj. do momenta, ko so jo detektirali. To je najbolj poudarjeno pri določanju trajne dinamične trdnosti materiala. Vsega, kar se dogaja po iniciranju razpoke, klasične metode niso upoštevale, ker ni bilo ustreznih hipotez.

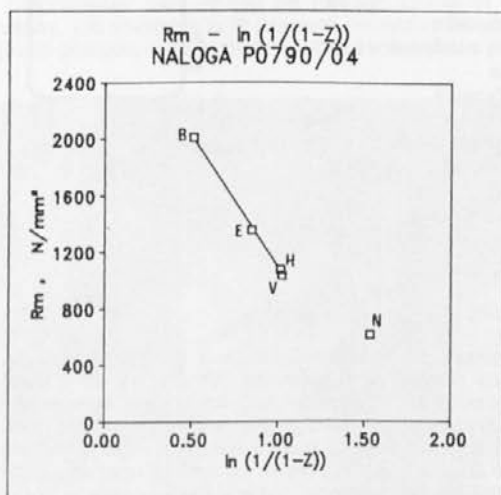
Z razvojem veje pod nazivom »**mehanika loma**« se razpoka šteje kot »**enakopravni partner**« pri preračunih in za te preračune potrebnih lastnostih. To pomeni, da je narejen »življenjski trikotnik« med obremenitvijo, razpoko in lastnostmi materiala. Iz tega je popolnoma jasno, da je treba

»ŽIVETI Z RAZPOKO!«

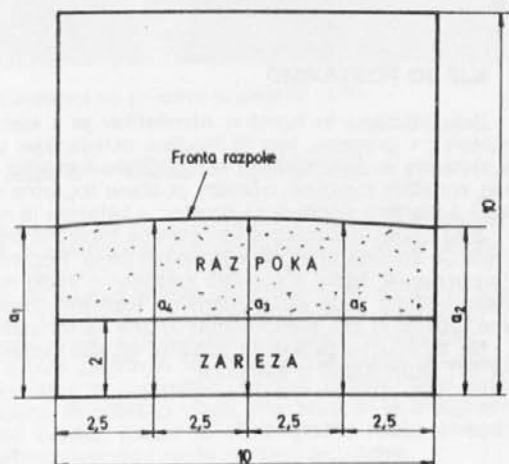
Razvoj posameznih nalog v okviru mehanike loma je zahteval učinkovito tehniko izdelave razpoke definirane geometrije. Ena od najbolj zanesljivih načinov vnosa razpoke v material je ciklično oziroma dinamično utrujanje materiala.

Eksperimentalno delo smo opravili na jeklih Č5481 (tri različna stanja), Č5480 in Č5471. Žilavostne probe tipa ISO-V so bile izrezane iz palic kvadrata 15 mm. Iz iste dimenzije so bile izrezane tudi trgalne probe. Po toplotni obdelavi smo dobili različne vrednosti mehanskih lastnosti. Odvisnost med R_m in $\ln(1/(1-Z))$ (duktilnost) je prikazana na sliki 1.

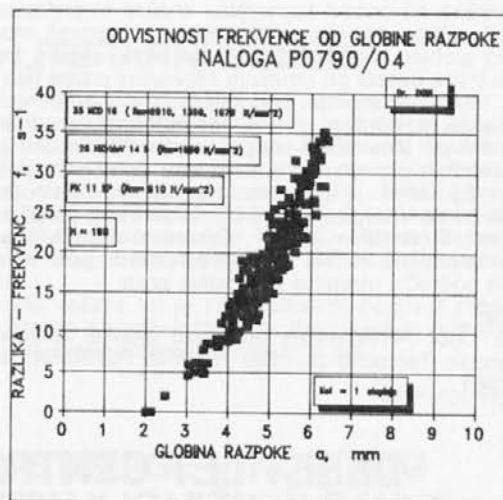
Dinamično razpoko smo vnesli s pomočjo nafiznega pul-

Slika 1

Slika 2

Probe smo preizkušali na Charpyju. Po pretrganju prob smo na eni prelomni površini izmerili globine razpoke, kot je to prikazano na sliki 2, in izračunali srednje vrednosti za globino razpoke a . Z uporabo parov vrednosti **globina razpoke a in razlika frekvenc f_1 – f_2** smo izdelali diagram slika 3. V diagram so vrisani vsi eksperimentalni podatki za vsa preizkušana stanja. Na osnovi vseh eksperimentalnih podatkov je določena regresijska krivulja, ki najbolj povezuje posamezne eksperimentalne podatke. Krivulja v diagramu na sliki 4 je vrisana na osnovi regresijske analize in predstavlja doseženi cilj naloge. Na osnovi te krivulje je namreč možno za železno globino razpoke določiti potrebno razliko frekvenc, ki jo je treba doseči pri utrujanju žilavostne probe tipa ISO–V.

Nadaljnja uporaba pridobljenega eksperimentalnega diagrama je razvidna s slike 5. Pri določanju vrednosti mehanike loma pri dinamičnih obremenitvah (Kld in Jld) je treba v žilavostnih probah izdelati razpoke določenih globin (med 4.5 in 5.5 mm). Iz diagrama na sliki 5 je zelo lepo razvidno, da je za doseganje tega območja treba delati z razliko frekvenc med 10 in 17 s⁻¹. Omenjeni dosežki omogočajo bolj sistematično in bolj zanesljivo uporabo namiznega pulzatorja na področju utrujanja žilavostnih prob.

Vir:

Dr. Dobi: »Frekvenčna odvisnost globine razpoke na ISO–V probi«, Tehnično poročilo TP–RRK P0790/04, Ravne, avgust 1991.

Dr. Dr. Dobi

DESET LET CENTRA ZA SOCIALNO DELO RAVNE

Na dan OZN, 24. oktobra, je ravenski Center za socialno delo praznoval 10-letnico svojega obstoja. Proslavil ga je s kulturnim sporedom, v katerem so sodelovali Marica Dretnik, Liza Kacil in Oktet TRO, slavnostni govornik je bil predsednik občinske skupščine Adi Cigler, delo Centra je predstavila vođa, dipl. psih. Zmaga Prošt.

Ustanovitev Centra ne pomeni začetka socialnega dela v občini Ravne, pač pa pomembno prelomnico, saj se je s tem oblikovala samostojna strokovna služba za pomoč ljudem v stiski. Socialno skrbstvo je bilo prej pod občinsko upravo.

Strokovne delavke Centra delajo z ljudmi po ustaljenih metodah, uvajajo pa tudi nekatere nove oblike, pri katerih sodelujejo tudi prostovoljci – laiki.

Pred dvema letoma so ustanovili **Klub za preživljanje prostega časa odraslih duševno prizadetih. Letošnje pomlad so uvedli Odprti telefon** za otroke in odrasle v stiski. Na številko 23–399 kličejo predvsem mladoletniki z najrazličnejšimi življenjskimi težavami in vprašanji ter osamljeni starejši ljudje.

Za mnoge ostarele, ki ne morejo v celoti skrbeti zase, ne želijo pa iti v dom, je dobrodošla oblika dela **pomoč na domu**. Od poletja se šteje kot javno delo in je tudi pomoč iskalkam zaposlitve. Če opravijo nad 120 ur na mesec, so pokojninsko in zdravstveno zavarovane. Dobijo tudi plačo, čeprav skromno.

Za otroke, ki ne morejo živeti pri lastnih starših, je pomembna dejavnost **Društva rejnic in rejnikov**, za mladostnike, ki se znajdejo pred življenjskimi zapleti in vprašanji, pa mladinske **delavnice**, preventivna oblika dela z mladimi.

Center za socialno delo se vključuje tudi v občasne akcije, kot je bilo zbiranje sredstev za zdravljenje Katarine Godec, daje Rdečemu križu strokovno pomoč pri delu z begunci s Hrvaške, pomaga ljudem individualno in skupinsko.

Socialne delavke imajo še veliko zamisli, kako pomagati, da bi kar največ ljudi živelo človeka vredno življenje. Zaradi tega njihovega prizadevanja jim smemo ob jubileju zaklicati, kakor je dejal njihov dobri znanec, preveljski klošar: »Lepa hvala!«

Mojca Potočnik

OSKRBA Z ENERGIJO V SEPTEMBRU 1991

Dobava primarnih energentov je bila v septembru v redu. Mazuta nismo nabavljali, ker ni bilo porabe. Oskrba porabnikov s primarno kot tudi s sekundarno energijo je bila v redu, prav tako pa tudi proizvodnja sekundarnih energentov.

Ker se bliža nova kurilna sezona, smo v septembru opravili še zadnja popravila in preglede na vročevodnem sistemu ter napravili poizkusni zagon na vročevodnih kotlih in črpalkah. Opravljena so bila še druga vzdrževalna dela in pregledi na energetskih napravah.

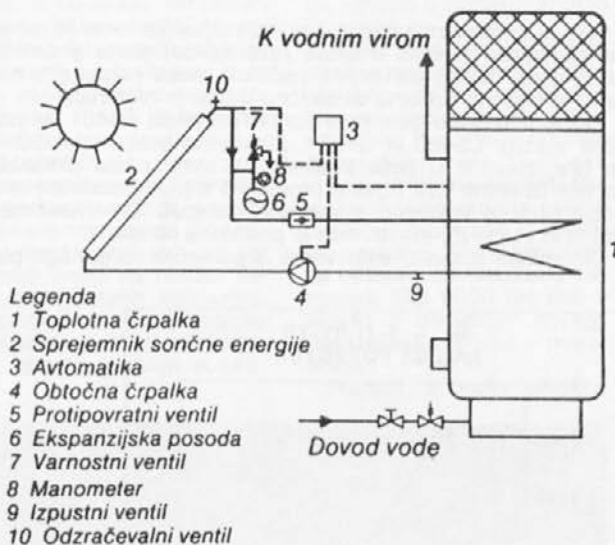
Poleg oskrbe porabnikov z energenti in izvajanja ostalih aktivnosti smo v avgustu zbrali še 104 m³ emulzije in iz nje pridobili 5,3 ton odpadnega olja za sežig. Skupno pa smo zbrali za sežig 7,6 tone odpadnega olja. Z destilacijo odpadnega razredčila smo pridobili 800 kg čistega nitro razredčila.

Ing. Ferdinand Kotnik

VARČEVANJE Z ENERGIJO TOPLITNA ČRPALKA

Toplotna črpalka je namenjena ceneni pripravi sanitarne tople vode. V sodobnem svetu se že vrsto let pojavlja na tržišču, ne samo za pripravo sanitarne tople vode, ampak tudi za ogrevanje. Pri nas se zelo redko pojavlja, vzrok pa je najbrž ta, ker je črpalka zelo draga.

Dejstvo pa je, da sanitarno toplo vodo 3x cenejše pridobimo iz toplotne črpalke kot iz drugih naprav.

KAKO DELUJE

Kompresor stiska hladilno snov, ki je v plinastem stanju. Pri tem se snov segreje in poviša tlak. Vroči plini se v kondenzatorju utekočinijo. Pri kondenzaciji se oddaja kondenzacijska toplota. Snov se nato vodi preko dušilnega ventila, kjer se zniža tlak. Ko pride snov z nizkim tlakom v uparjalnik, že pri temperaturi 0 do + 5°C zavre in se prične uparjati. Toploto za uparjanje pa odvajamo okolici. Para odhaja v kompresor in proces se ponovi.

KJE JO POSTAVIMO

Zelo običajna in koristna namestitvev je v kletnih prostorih oziroma v prostoru, kjer je hladilna skrinja, kjer vladajo dokaj konstantni in zanesljivi viri razpoložljive toplotne energije. Poleg koristnih toplotnih učinkov postane toplotna črpalka učinkovita hladilna naprava za prostor, v katerem je nameščena.

Zelo dobra je kombinacija uporabe toplotne črpalke in izkoriščanje sončne energije v zimskem času. Pozimi, ko so nizke temperature, lahko s soncem segrejemo vodo na 10 – 15°C. Nato vodimo vodo skozi uparjalnik toplotne črpalke, ki odvzame toploto in jo v kompresorju dvigne na temperaturo 55°C.

Na tržišču se pojavljata toplotni črpalke Gorenja iz Velenja in TVT Boris Kidrič iz Maribora.

Robert Jamšek

KULTURA

STUDIO 90 BOGATI KOROŠKO KULTURNO JESEN

Letošnjo jesen se je na Koroškem pojavil Studio 90, Koroško mladinsko gledališče z direktorjem **Marjanom Lupšo** in umetniškim direktorjem **Matejem Strahovnikom**. Lotil se je dela z namenom, da pomaga zvezi kulturnih organizacij zapolniti koroško kulturno praznino in vanjo res prinesel nov, osvežujoč val.

Pohvali se lahko že z vrsto prireditev. Septembra je v njihovi organizaciji na Ravnah gostovalo celjsko gledališče z **Vajami v slogu**, oktobra pa so se zvrstile kar tri prireditve: najprej v Slovenj Gradcu in na Prevaljah dobrodelni koncert za malo Katarino (nastopila je študentka graške akademije pianistka **Adriana Magdovskij**), 26. oktobra pa sta bili prireditvi v Titovem domu in v Likovnem salonu na Ravnah.

PREMIERA V TITOVEM DOMU

V Titovem domu je nastopil član ljubljanske Drame **Andrej Kurent** z monodramo **Sanje smešnega človeka**, prirejeno po noveli F. M. Dostojevskega. Delo se je po desetih letih spet vrnilo na slovenske odre.

V doživetem podajanju smešnega človeka, ki oznanja, da je možno uresničiti raj na zemlji, čeprav sam tega ne verjame in je ravno zato smešen, so prišli do izraza Kurentovi veliki igalski razponi.

Upriporitev Sanj je bila na Ravnah krstna in zato tudi slovesna. Ob šampanjcu je pomenil posebno presenečenje ukrajinski glasbeni trio, ki sicer nastopa v celjskem gledališču.

Ukrajinci so prijetno popestrili večer

AQUA – VIZIJA – EMOCIJA

V Likovnem salonu na ravnem gradu je bila po desetih dneh razstave akademskega kiparja **Gabrijela Kolbiča** zanimiva prireditev z naslovom **Aqua – vizija – emocija**.

Brata **Peter in Primož Slanič** sta predstavila glasbeno kaseto **Waterland**. Glasbo so dopolnjevali predstava po videu z besedo in glasbo, slike, scenografija prostora in izrazni ples.

Projekt so avtorji zasnovali na filozofiji, da noben posamezen umetniški izraz ni zadosten, popoln učinek dajo šele združeni v celoto. Prioritetno vlogo ima zvok, ki je imaginarni odsev aque (vode). Kakor je voda gibalo vsega živega, je zvok gibalo imaginarnega sveta in nikoli ne zamre.

Tako avtorja glasbe kot avtorji besede (**Jernej Kožar**), koreografije (**Urša Podgoršek** in skupina **Step**), slike (**Rudi Ošep**) in videa (**Igor Prodnik**) so mladi in mlajši ljudje, kar je za kulturno življenje na Ravnah in v Mežiški dolini sploh posebnost in dobrodošel obet za prihodnost. Še toliko bolj, ker ima tovrstna kultura tudi svoje – mlado – občinstvo.

H. M. in M. P.,
fotografija Denis Rozina

LITERARNI VEČER

Ob mesecu knjige je bil v Koroški osrednji knjižnici dr. Franc Sušnik literarni večer članov literarnega kluba Slovenj Gradec.

Obiskovalce je pozdravil ravnatelj knjižnice prof. Janez Mrdavič, glasbeni del programa so prispevale učenke glasbene šole: pianistki Teja Pristolič in Mateja Rek ter violinistka Polona Senica. Svoja literarna dela so brali **Milena Cigler**, **Slavka Dragolič**, **Marjan Mauko** in **Rudi Milnar**. Povezovala je Ana Potočnik.

V drugem delu večera se je razvil zanimiv pogovor med obiskovalci in literati o stanju kulture na Koroškem in o možnostih izdajanja in prodaje domačih literarnih del.

M. Potočnik

NOVE KNJIGE V KOROŠKI OSREDNJI KNJIŽNICI RAVNE

- Bloom, W.: Meditacija v svetu, ki se spreminja. – Ljubljana, 1991
 Böhmig, U.: Naravno domače zdravljenje. – Ljubljana, 1991
 Brennan, P.: Psihološki super testi. – Ljubljana, 1991
 Brissett, K.E.: Collectible American Coin. – Lincolnwood, 1991
 Campbell, G.W.: Zdravniško preizkušeno domače zdravljenje artritisa. – Ljubljana, 1991
 Cotič, D.: Terarij. – Ljubljana, 1991. – (Zbirka nasvetov; 36)
 Človeške pravice. – Ljubljana, 1991
 Der neue grosse Weltatlas. – Chur, 1991
 Drnovšek, M.: Pot slovenskih izseljencev na tuje. – Ljubljana, 1991. – (Iz roda v rod)
 Dolinar, D.: Hermenevtika in literarna veda. – Ljubljana, 1991. – (Literarni leksikon; 37)
 Gould, S.J.: Darwinova revolucija. – Ljubljana, 1991. – (Krt; 71)
 Jay, M.: Adorni. – Ljubljana, 1991. – (Krt; 72)
 Jelinič, Z.: Katalog bankovcev jugoslovanskih dežel. 2. del. – Ljubljana, 1991
 Longin, T.: Reiseland Italien. – Chur, 1991
 Lukšič, I.: Demokracija v pluralni družbi? – Ljubljana, 1991. – (Družboslovje; 1/1991)
 Makarovič, G.: Votivi. – Ljubljana, 1991. – (Knjižnica Slovenskega etnografskega muzeja; 2)
 Mayer, J.: Ustvarjalno mišljenje in delo. – Kranj, 1991
 Mihalič, R.: Microsoft Windows 3.0. – Škofja Loka, 1991
 Mihelič, M.: Ekonomika poslovanja. – Ljubljana, 1991
 Mramor, D.: Finančna politika podjetja. – Ljubljana, 1991
 Mušič, J.: Melodije vetra. – Radovljica, 1991
 Novak, M.: Zamudniški vzorci industrializacije. – Ljubljana, 1991. – (Družboslovje; 3/1991)
 Osamosvojitveni zakoni s področja notranjih zadev. – Ljubljana, 1991
 Painter, G.: Šola za malčke. – Radovljica, 1991
 Patel, C.: Premagujmo srčne bolezni. – Ljubljana, 1991
 Peršič, J.P.-D. Klepič: Moja zabavna matematika. – Ljubljana, 1991
 Pozdravljena Slovenija. – Ljubljana, 1991
 Predpisi o obrambi in zaščiti. – Ljubljana, 1991
 Prosen, M.: Mala astronomija. – Ljubljana, 1991
 Resman, M.: Organizacijska in vsebinska podoba pedagoške službe. – Ljubljana, 1991
 Seidel, A.: Reiseland Frankreich. – Chur, 1991
 Salecl, R.: Disciplina kot pogoj svobode. – Ljubljana, 1991. – (Krt; 75)
 Solina, F.-F. Križar: Organizacijski, psihološki in sociološki vidiki projektnega dela. – Ljubljana, 1991
 Studije o etnonacionalizmu. – Ljubljana, 1991. – (Krt; 79)
 The case of Slovenia. – Ljubljana, 1991
 Valerio-Rebien, A.M.: Reiseland Spanien. – Chur, 1991
 Vanič, Z.: Leteti. – Radovljica, 1991
 Vrišer, S.: Uniforme v zgodovini II. – Ljubljana, 1991
 Vzgoja v javni šoli. – Ljubljana, 1991. – (Družboslovje; 4/1991)
 Zaleski, C.: Onstranska potovanja. – Ljubljana, 1991. – (Tokovi)
 Zbašnik, D.: Mednarodne poslovne finance. – Maribor, 1991
 Zgodovina cerkve II.: Ljubljana, 1991

V domoznanskem oddelku pa so nove naslednje knjige:
 Ferk, J.: Sedim ob robu deževne kaplje. – Ljubljana, 1991
 Makarovič, M. – J. Dolenc: Zilja. – Ljubljana, 1991. – (Slovenska ljudska noša v besedi in podobi; 5)
 Orožen, M.: Politični razvoj NOB v Mežiški dolini v letih 1941–1945. Diplomsko delo. – Ljubljana, 1991
 Slivnik, D.: Sto osamosvojitvenih dni. – Ljubljana, 1991

Izbrala: Darja Molnar

REKREACIJA IN ŠPORT

ODBOJKA

Prvenstvo v novo ustanovljeni slovenski super ligi za odbojkarje, kjer nastopa 7 bivših zveznih ligas, se je pričelo 26. oktobra. Naši odbojkarji so v 1. kolu gostili ekipo Granita Preskrbe iz Sl. Bistrice in jih premagali tesno s 3:2. Odbojkarji Fužinarja so v naslednjih dveh kolu igrali naprej doma proti Pionirju iz Novega Mesta, nato pa še v Kamniku.

Pred pričetkom prvenstva so se na Ravnah na turnirju zbrale štiri ekipe, ki sodelujejo v tekmovalni za slovensko državno prvenstvo. Na tem turnirju, ki je sodil v zaključno fazo priprav pred štartom v ligi, so zmagali odbojkarji Vilede iz Maribora pred Granitom iz Sl. Bistrice, Tovilom Olimpijo iz Ljubljane in domačim Fužinarjem. Naši fantje so vse tekme izgubili. Na turnirju so sodili domačini Kragelnik, Homan, Bivšek, Krenker, Vindiš in Krautberger, ki so pred komisijo opravili izpit za sodnike republiškega ranga.

V enotni slovenski ligi za ženske nastopajo v letošnji sezoni tri koroške ekipe. Najbolje so bile po treh kolu uvrščene igralke Mislince, ki so dvakrat zmagale, po eno zmago in dva poraza pa so imele odbojkarice Partizana Prevalje in Mežice. V prvi slovenski ligi za moške so Mislinci vse tri tekme izgubili. V II. slovenski ligi – vzhod nastopajo letos odbojkarji druge ekipe Fužinarja in Mežica ter pri dekletih igralke Partizana Črna.

NOGOMET

Nogometaši ravnanskega Fužinarja bodo prezimili na 1. mestu druge medobčinske lige na območju nogometne zveze Maribor. Naši nogometaši so med osmimi moštvi, ki so to jesen tekmovali v zahodni skupini, osvojili 11 točk. Na drugem in tretjem mestu sta ekipi Jarenine in Jurij/Holer s po 10 točkami. Varovanci trenerja Marjana Medvoza so izgubili le eno uvodno srečanje v Jarenini s 3:1 in nato izgubili točko še v Juriju, kjer so igrali 1:1. V vseh ostalih tekmah so zmagali.

V vzhodni skupini je po jesenskem delu prvenstva v vodstvu Brunšvik pred Marjeto in Akumulatorjem iz Mežice.

V II. ligi Republike Slovenije sta bila po 10. kolu odlično uvrščena Ojstrica in Korotan. V vodstvu so bili nogometaši Železničarja iz Maribora, Dravogradci so bili drugi, Prevaljani tretji, nogometaši Partizana iz Slovenj Gradca pa 13. ali predzadnji.

Po jesenskem delu občinske lige v malem nogometu je v vodstvu ekipa Polene s 14 točkami, sledijo pa Lipo in TNT po 12, Haloni 11, Diareja in Trimčki po 10, itd.

ATLETIKA

Z udeležbo na jesenskem krosu občinskih reprezentanc v Mariboru sredi oktobra se je tudi za atlete in atletinje edinega koroškega kluba končala letošnja poletna sezona. Trener Zdravko Kotnik je nastope svojih mladih varovancev na tekmovalnih po Sloveniji in tudi v tujini ocenil kot izjemno uspešne. V klubu vadijo predvsem tekaške discipline, saj za tehnične na Ravnah ni pravih pogojev. Med tekači velja posebej omeniti nadarjenca mladince Janeza Šterna in Robija Brezovnika, ki sta dosegala odlične rezultate v tekih na 800 in 1500 m. Kot slovenska reprezentanta sta oba atleta tudi potencialna kandidata za nastop na mladinskem svetovnem prvenstvu, ki bo prihodnje leto v Seulu. Seveda pa je v KAK Ravnah predvsem poudarek na delu z mlajšimi atleti in atletinjami, saj sta trenutno v klubu le dva člana – Vrhovnik in Kresnik.

Na že omenjenem jesenskem krosu v Mariboru je bil najbolje uvrščen Janez Štern v teku na 3000 m med starejšimi mladinci. V isti disciplini je bil Brezovnik 6., ekipno pa so si mladinci v teku na 3000 m prilekli 5. mesto. Šesta mesta sta osvojila še Dani Ošep med člani na 5000 m in Marko Klemenc med starejšimi pionirji na 1000 m. V skupnem seštevku so ekipni prvaki postali Velenjčani, Ravenčani pa so bili 8.

Predtem je v Ljubljani na prvenstvu Slovenije za mlajše mladince in mladinke nastopilo 9 tekmovalcev KAK. Najbolje sta se uvrstila Gorazd Podržavnik, ki je bil 2. v teku na 1000 m in Andrej Kos, ki je bil 3. na 300 in 5. na 100 m. Teden dni pozneje, v začetku oktobra, je bilo v Ljubljani še slovensko prvenstvo za absolutne mla-

dinske kategorije. Štern je bil drugi v tekih na 800 in 1500 m, kjer je dosegel zelo dober čas 3:57,76. Na drugo mesto se je uvrstila tudi štafeta KAK Ravnne 4 x 400 m v postavi Kos, Podržavnik, Brezovnik in Štern. Bronasti kolajni sta za tretje mesto osvojila še Kos v teku na 400 m in Brezovnik na 800 m.

NAMIZNI TENIS

Pomlajena ekipa Fužinarja je v šestih tekmah prve slovenske lige le dvakrat zmagala. Fantje so doma premagali Vesno Zalog s 6:3 in Semedelo iz Kopra s 5:4. Praznih rok so ostali v Ljubljani in na Jesenicah ter doma proti Melaminu Kočevje in Novi Gorici. Po 6. kolu v ligi vodita Melamin Kočevje in NE Krško z 10 točkami, Fužinar je trenutno med desetimi ekipami predzadnji in ima 4 točke. V 7. in 8. kolu so Ravenčani nastopili v Hrastniku in Krškem.

SMUČARSKI SKOKI

Letna sezona tekmovalj na skakalnicah iz umetne snovi je bila za mlade fužinarjeve skakalce praktično zaključena s tekmovaljem cicibanov v Mislinci 26. oktobra. Na zadnji tekmi regijskega pokala se je med starejšimi cicibani od Ravenčanov najbolje uvrstil Damjan Voda, ki je bil 3., njegov klubski tovariš David Verđinec pa je bil 4. Med mlajšimi cicibani je bil Jure Herček 3.

KEGLJANJE

Moška in ženska kegljaška ekipa Fužinarja v sezoni 1991/92 nastopata v I. republiški ligi. Prvenstvo v obeh konkurencah se je pričelo 19. oktobra, ravnanski ekipi pa sta bili na štartu izredno uspešni. V prvih dveh kolu so kegljači Fužinarja doma premagali Kočevje in v gosteh Triglav Kranj. Posebej presenetljiva je zmaga Ravenčanov v Kranju nad ekipo, ki sodi med najboljše kegljaške kolektive v Sloveniji. Za uspeh so zaslužni vsi v fužinarjevi šesterki,

zlasti pa Silvo Belaj, ki je podrl 955 kegljev. V tretjem kolu so Ravenčani gostili kegljače SCT Ljubljana, v četrtem pa so nastopili v Postojni.

Kegljavke Fužinarja so v 1. kolu doma premagale Korotan iz Prevalj, v 2. kolu pa so bile uspešne v gosteh pri ekipi SCT Ljubljana.

Prevaljčanke so po porazu na Ravnah v 2. kolu nastopile doma proti Tekstini iz Ajdovščine in zmagale kar s 101 kegljem razlike. Za visoko zmago nad renomirano ekipo je najzaslužnejša Ivanca Sabljari, ki je podrla 429 kegljev.

Tretja koroška ženska ekipa v enotni slovenski ligi so kegljavke Slovenj Gradca, ki so na dveh uvodnih tekmah zanesljivo zmagale v gosteh. Naprej so Slovenjgradčanke premagale Impol v Sl. Konjicah, nato pa še ekipo Slovane v Ljubljani.

KOŠARKA

Tudi letos nastopajo košarkarji Koroške za Raven v območni slovenski ligi. V prvih dveh kolu so igrali v gosteh. Naprej v Smarju pri Jelšah, kjer so izgubili z 90:86, nato pa so zmagali v Kungoti z 69:61.

INVALIDSKI ŠPORT

Ekipa Invalidskega športnega društva Samorastnik Ravnne je nastopila na turnirju v sedeči odbojki v nizozemskem Utrechtu. Tako so Ravenčani vrnilo obisk odbojkarjem Utrechtu, ki so bili maja letos na Ravnah. Na turnirju na Nizozemskem je sodelovalo 6 ekip, odbojkarji Samorastnika pa so prepričljivo zmagali, potem ko so v finalu premagali nemško ekipo Steyl z 2:0 v nizih. Turnir na Nizozemskem je sodil v sklop priprav ravnanskih odbojkarjev za nastop v evropskem pokalu. To tekmovalje, na katerem bo nastopilo kar 12 državnih prvakov, bo od 28. junija do 4. julija prihodnje leto pri nas na Ravnah. Pokroviteljstvo je že prevzelo predsedstvo Republike Slovenije.

Ivo Mlakar

ALPINISTIČNE NOVICE

V septembru so člani AO Ravne – Zala Žaže, Vlado Rotovnik in Dani Vezonik ter Dušan Polenik iz Dravograda plezali v Italijo. Najprej so obiskali TRI CINE, kjer sta Rotovnik in Polenik preplezala COMICJEVO smer v PUNTA DI FRIDI (–VI), Vezonik in Žažetova pa CASSINOVO v PICCOLISIMI (–VII). Nato so obiskali plezalni center v ARCU, kjer so plezali kratke smeri (–IV). Pot so zaključili v VAL DI MELLU, kjer so v SCOGGIO DELLA META – MORFOZI vsi štirje preplezali smer VIA LUNA NASCENTE (VII), Rotovnik in Polenik pa še smer GLI ORACOLI DI ULISEE z varianto (VII, A3). Nadalje načrte jim je prekrizalo vreme.

V tem času je Branko Vezonik prosto plezal številne kratke smeri, med katerimi izstopajo HANTOYO (+VII/–IX) ter MAČKA (+VIII) v LIBOJAH in BARBERA (–IX) v CRNEM KALU.

Drugi člani smo preplezali nekaj smeri v steni RADUJE.

Andrej Gradišnik

Nogometaši Korotana s Prevalj

KADROVSKA GIBANJA

Ob koncu oktobra nas je bilo v Železarni Ravne zaposlenih 4637 delavcev.

Delovno razmerje so sklenili

METALURGIJA – VALJARNA
HRIBERNIK Janez, RISTIČ Goran, oba valjavca – iz šole.

METALURGIJA – JEKLARNA
TOMINC Roman, metalurški tehnik – iz šole.

METALURGIJA – KOVAČNICA
KONIC Uroš, REPAS Stanka, metalurška tehnika; RUS Matjaž, LUTER Franc, ŠTIFTER Roman, GOLOB Alojz, vsi kovači – iz šole.

METALURGIJA – TRANSPORT
KOTNIK Danijel, DOMEJ Andrej, PANDEV Janez, vsi avtomehaničarji; PLAZOVNIK Jože, tehnik kmetijske mehanizacije – vsi iz šole.

METALURGIJA – JEKLIVARNA

ROPIČ Jerica, POTOČNIK Brigita, obdelovalki kovin; MESNJAK Robert, ZABEV Marko, SLEMNİK Aleksander, REZAR Marjan, HOVNİK Sašo, vsi metalurški tehniki – iz šole.

PREDELAVA – ORODJARNA
NATLACEN Matej, strojni tehnik; SUHOVRŠNIK Igor, strugar; URŠEJ Stanko, GLAZAR Marko, rezkalca; LEŠNIK Aleš, MLINSEK Boštjan, GORTAN Damijan, KOPRIVNIKAR Slavko, strojni mehaniki – vsi iz šole.

PREDELAVA – TSD
PERŠAK Matjaž, ŠPALIR Anita, DJURIČ Mirko, strojni tehniki – vsi iz šole.

PREDELAVA – RPT
MAZEJ Dragica, JAKOVLESKI Aleksandra, KAMBUR Jasminko, VELER Boris, strojni tehniki – vsi iz šole.

PREDELAVA – STROJI
SVETINA Dejan, MĹAKAR Gregor, strojna mehanika; ŠPES Darja, obdelovalka kovin; DOLINSEK Kristina, brusilka; KOKOT Jure, strugar; RIDL Brigita, rezkalca; OREŠNIK Sonja, GOŠAR Natalija, strojni tehniki – vsi iz šole.

PREDELAVA – KALILNICA
BRGLEZ Aleš, metalurški tehnik; JEZERNIK Andrej, kalilec – oba iz šole.

TEHNIŠKI SEKTOR – ETS
TANDLER Robert, HAFNER Jure, PETRIČ Nataša, ADAMOVIČ Dejan, BARAN Branko, vsi električarji; ŠOPAR Renato, monter el. instalacij; KAJZER Andrej, elektrotehnik – vsi iz šole.

TEHNIŠKI SEKTOR – SGV
PUNGARTNIK Metod, strojni mehanik; KOTNIK Mihael, HRIBERNIK Božo, PLODER Gabrijela, CMAREC Nada, strojni tehniki – vsi iz šole.

TEHNIŠKI SEKTOR – ENERGIJA
SVEČKO Anton, strojni tehnik – iz šole.

UPRAVA – RAČUNOVODSTVO
KADIŠ Nataša, ekonomski tehnik – iz šole.

UPRAVA – FINANCE
HIP Lucija, ekonomski tehnik – iz šole.

UPRAVA – KADRI IN ORGANIZACIJA
KUŠEJ Darko, inženir strojništva; VOVK Marjeta, dipl. oec., OREŠNIK Darian, inženir strojništva – vsi iz šole.

UPRAVA – ZAŠČITA
LAJBAHER Rihard, NK-dela-vec – zaposlitev za dol. čas.

Delovno razmerje je prenehalo

METALURGIJA – JEKLARNA
TRIPUNOVIČ Marko, topilec, SANDIČ Slavko, metalurški tehnik, TODOROVIC Miladin, žerjavovodja, STJEPANOVIČ Dragomir, pom. talilca, MARCIUS Stjepan, žerjavovodja, SAVIČ Brane, talilec – vsi sporazumno.

METALURGIJA – KOVAČNICA
TURALIČ Izet, kovač; BOGIČEVIČ Radivoje, kovač – oba sporazumno.

METALURGIJA – VALJARNA
ŠTUMPF Janez, strugar; CVTANIČ Aleš, valjavec; LOVRENC Franc, žerjavovodja; SAVIČ Rade, brusilec – vsi sporazumno.

METALURGIJA – JEKLIVARNA
PLEŠEJ Milan, livar; POTOČNIK Dušan, livar; JEKIĆ Ljubomir, čistilec met. izdelkov – vsi sporazumno.

METALURGIJA – RRK
KARNIČNIK Ivan, metalurški tehnik – inv. upokojitev; JAMNIK Ivanka, pripravljalka materiala – sporazumno.

METALURGIJA – KOMERCIALA
KOVAČEC Darinka, komercialni tehnik – sporazumno.

METALURGIJA – TRANSPORT
RANC Janez, pom. delavec; RACNIK Branko, avtomehaničar – oba sporazumno.

PREDELAVA – STROJI
SKRALOVNIK Boris, ključavničar – potek pripravnosti.

PREDELAVA – ORODJARNA
KOLETNIK Jožica, strojni tehnik – inv. upokojitev.

PREDELAVA – PNEVM. STROJI
JAMNIK Janez, ključavničar – sporazumno.

PREDELAVA – KK
TELČEK Marjan, kontrolor – sporazumno.

TEHNIŠKI SEKTOR – INV. RAZVOJ

PESIČER Boris, strojni tehnik – sporazumno.

TEHNIŠKI SEKTOR – SGV
CREŠNIK Miroslav, ključavničar; PRIMOŽIČ Danilo, ključavničar – oba sporazumno.

TEHNIŠKI SEKTOR – PLAN IN KADRI

MIKLAVC Zdenka, administratorka – sporazumno.

UPRAVA – STANDARDIZACIJA IN DOKUMENTACIJA

KOTNIK – VERČKO Majda, prof., strokovna delavka – sporazumno.

UPRAVA – FINANCE
LOTRIČ Vida, dipl. oec., vodja oddelka – sporazumno.

UPRAVA – BIRO ZA VARSTVO DELAVCEV

DERVODEL Branko, dipl. biolog., strokovni delavec – sporazumno (mirovanje pravic).

OE Zaposlovanje

POPRAVEK

V septembrski številki Informativnega fužinarja smo pri Kadrovskih gibanjih objavili, da se je z julijem upokojil Stanko Kovačič, dipl. org. delovodja oddelka. Prav bi se moralo objavljeno glasiti: Stanko Kovačič, dipl. inž. org. dela, vodja oddelka.

Za napako se opravičujemo.

OE Zaposlovanje

Ob boleči in nenadni izgubi našega

ADRIJANA KRMEKA

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste nam v težkih trenutkih pomagali, ga v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti k počitku, darovali cvetje ali kakorkoli drugače počastili njegov spomin in nam izrazili sožalje.

Posebno zahvalo izrekamo Adrijanovim prijateljem, nogometnima kluboma NK Ojstrica iz Dravograda in NK Korotan iz Prevalj, sodelavkam trgovskega podjetja Korotan in sorodnikom.

Hvala gospodu Lodrantu in Cizlju za opravljeni pogrebni in mašni obred, pihalnemu orkestru s Prevalj, pevcem Ajda ter govornikom za poslovilne besede.

Njegovi najdražji

Ob smrti moža, očeta in deda

LUDVIKA FLEGARJA

se zahvaljujem zdravnikom in osebju bolnice Slovenj Gradec, zdravnikom in sestram ravenske ambulante ter sosedom in prijateljem za pomoč ob težki bolezni pokojnika.

Zahvala tudi godbi železarne, pevcem in govornikom ob slovesu na Nicini ter g. župniku za verski obred.

Žalujoča žena Tončka, hčerki, sin in vnuki

Ob odhodu v pokoj se sodelavcem in svobodnemu sindikatu Zagotavljanja kakovosti iskreno zahvaljujem za prelepo darilo.

Vsem želim še veliko uspeha pri delu in obilo sreče.

Marija Gostenčnik

Ob odhodu v pokoj se zahvaljujem sodelavcem Zaščite – gasilcem za darilo in jim želim vse dobro.

Jože Pušpan

ZAHVALE

Ob boleči in nenadomestljivi izgubi dragega moža

ANTONA STARČKA

se iskreno zahvaljujem vsem, ki so bili z menoj v trenutkih neizmerne bolečine. Hvala dr. Benku in strežnemu osebju bolnice Slovenj Gradec, Pihalnemu orkestru ravnstkih železarjev, govornikom g. Gradišku, g. Rihtarju in g. kaplanu za opravljeni obred ter vsem, ki so darovali cvetje in mojega dragega moža pospremili ob zadnjem slovesu.

Posebej hvala dr. Danici Đorđević za nesebično pomoč.

Hvala vsem, ki čutite z menoj.

Žalujoča žena Fanika in drugi sorodniki

Leta, ko sem z vami koval in žaril jeklo, dragi sodelavci, so za mano, zato bi se vam rad zahvalil za vso pozornost in za bogata darila ob moji upokojitvi. Vsem še naprej želim veliko delovnih uspehov, zdravlja in medsebojnega prijateljstva.

Jože Krevzelj

Ob boleči izgubi moža in očeta

MAKSA PEŠLA

se zahvaljujem zdravnikom, šahistom, govornikom in g. župniku za lepe poslovilne besede, ravnstki pihalni godbi, sodelavcem in sosedom, prijateljem in znancem za kakršnokoli pomoč, za darovano cvetje in izrečeno sožalje in tolažilne besede ter vsem, ki ste ga spremili na njegovi zadnji poti.

Žena Ivanka, hčerka Metka in sin Janko

Ob odhodu v pokoj se iskreno zahvaljujem sodelavcem kovaške žarilnice za darilo.

Ferdo Rezar

Ob odhodu v pokoj se iskreno zahvaljujem vsem sodelavcem in vodstvu Zagotavljanja kakovosti. Posebna zahvala sodelavcem za darila, ki mi bodo trajen spomin nanje. Želim jim veliko delovnih uspehov in osebne sreče.

Alojz Golob

Izdaja Železarna Ravne kot mesečnik v nakladi 6000 izvodov. Ureja uredniški odbor: mag. Andreja Čibron-Kodrin, Marjan Gerde, Marjan Kolar, dr. Tone Pratnecar, Sonja Smolar, Maks Večko, Mirko Vošner. Uredništvo: glavni in odgovorni urednik Marjan Kolar, novinarki Helena Merkač in Mojca Potočnik, tajnica Jelka Jamšek.

Tel. 21-131, urednik int. 6753, novinarki 6304.

Tisk: Grafika Prevalje

Glasilo je po 7. točki 1. odst. člena Zakona o obdavčenju proizvodov in storitev v prometu (Uradni list SFRJ, št. 33/72), pristo plačila prometnega davka.

PREBRALI SMO ZA VAS

SOCIALNI MIR – POGOJ ZA PREŽIVETJE

KAJ SO PREDLAGALI
POLITIČNI IN SINDIKALNI
PRVAKI

Viktor Žakelj, vodja socialistične stranke, je predlagal predsedniku skupščine dr. Bučarju sestanek predstavnikov gospodarske zbornice, sindikatov in vlade. V duhu socialnega partnerstva naj bi poskusili doseči sporazum o socialnem miru vsaj za nekaj mesecev. Tak mir potrebuje Slovenija za osamosvajanje in izgrajevanje novega družbenoekonomskega sistema, vodilni politiki pa se obenem zavedajo, da bo tolar pod velikimi inflacijskimi pritiski, saj realni OD še naprej padajo in z vedno večjim številom brezposelnih se približujemo meji socialne vzdržljivosti.

Sindikati bi se npr. zavezali, da nekaj mesecev ne bodo zahtevali zvišanja plač (in seveda ne stavkali), če v tem času drobnoprodajne cene ne bodo zrasle čez dogovorjeno mejo. Država bi se npr. zavezala, da v tem času ne bi povečala proračunske porabe, skupaj z zbornico pa bi podpirala odpiranje novih delovnih mest.

O tem predlogu podpredsednik vlade Matija Malešič: »Socialni mir ta čas vzdržujemo tako, da praktično vsa največja podjetja – vse tri slovenske železarnice, vse bivše gigante socialističnega gospodarstva od TGA Kidričeve do Litostroja, Metalne in Tama oproščamo plačila davkov, prispevkov, elektrike... Z intervencionizmom državnega proračuna teh gigantov ne moremo več vzdrževati, ker tako potapljam še tisti del gospodarstva, ki bi sicer dobro posloval.«

France Tomšič, Neodvisnost – KNSS, je prepričan, da je dogovor o socialnem miru pri nas možen šele, ko bodo temeljna razmerja v plačah med vsemi dejavnostmi in družbenimi stanovi normalizirana. Vrednostni koncept je mogoče vzpostaviti po zgledu razvitih zahodnih držav. Tudi stavke bi morali organizirati po zgledu razvitih. »Zahteva po stooctotnem nadomestilu OD za čas stavke je popoln absurd, ki pomeni, da tisti, ki stavko organizira, ničesar ne tvega, za nič ne odgovarja. Stavko (na Zahodu, op.p.) plača sindikat iz svoje blagajne. Sindikat je torej močan šele tedaj, če lahko teden, morda

mesec dni stavka na račun svoje blagajne.«

Dušan Semolič, Zveza svobodnih sindikatov, meni, da bodo hude ekonomske težave rešljive le ob upoštevanju socialnih problemov.

»Vem, da se ne bomo povsod ujeli, najmanjši skupni imenovalec pa bomo dosegli. Prvi pogoj za oblikovanje konsenza mora biti jasen predlog makroekonomske politike vlade, ki ga zdaj še ni, njegova vsebina pa drugačna perspektiva ekonomskega razvoja, kot se nam kaže zdaj, ob hkratnih garancijah za socialno varnost. Slutim, da bo predmet konflikta med partnerji postavljanje spodnjega praga socialne varnosti, kajti cel kup problemov, ki smo jim priče, izvirajo iz splošne revščine. Pakt o socialnem miru mora biti v funkciji ekonomskega razvoja ob hkratnih varovalkah za socialno varnost ljudi, kajti pretresi bodo hudi.«

(Vir: Slovenski pakt o socialnem miru – Trije v Noetovi barki, Delo, Sobotna priloga, 19.10.1991)

PO 9 MESECIH IZGUBA

Poslovni rezultati v Železarni Ravne so še naprej slabi. Tudi načrta, ki smo si ga po-

stavili za 3. kvartal, nismo dosegli. Objektivnih vzrokov za to je res dovolj (domala popolna prekinitev stikov z južnimi republikami, realno nemogoča nadomestitev izpadlih trgov z izvozom), vendar to stanja nič ne spremeni.

Republika Slovenija nas že leto dni oprošča plačevanja davkov, prispevkov in elektrike, k temu pa še pomaga reševati problem tehnoloških viškov, vendar smo iz izjave g. Malešiča videli, da večno tako pač ne bo šlo. In tisti hip, ko bodo ugodnosti ukinjene, bo hudo.

Je pa prav zato mogoče bolje razumeti odprto pismo vla-

di, ki ga je med drugimi podpisal tudi generalni direktor Železarn Ravne in ki ga objavljamo na tej strani. Na kratko: če nam vlada omogoči normalne pogoje proizvodnje in poslovanja, bomo sposobni stati na svojih nogah.

Toda, kakršnekoli slabosti je mogoče očitati Peterletovi vladi, dokler nam pri naših sedanjih rezultatih omogoča ugodnosti, kakršne smo omenili, s tem pa vsak mesec tudi plače, tako dolgo najbrž delavci Železarn Ravne ne smemo preveč slabo govoriti o njej.

Marjan Kolar

ODPRTO PISMO DRŽAVNIM IN
PARADRŽAVNIM ORGANIZACIJAM

Veseli smo, da je bila razglašena država Slovenija, zahtevamo pa, da se tudi čimprej formira. S pojmom »formiranje« razumemo, da se v državnih pisarnah pospešeno (morda z delom ob sobotah in nedeljah?) pripravi vse ustrezne akte za mednarodno poslovanje. Veliki sistemi že dosedaj niso poznali samo domačega trga, nemogoče pa so razmere, ko vlada pogumno uveljavlja voljo slovenskega naroda, ves njen aparat pa čaka na depeše iz Beograda, da ustrezno uredi podzakonske akte.

Če državni aparat ni sposoben izdelati aktov dovolj hitro, predlagamo vladi, da ga takoj zmanjša za polovico. Tako bi bili vsi zaposleni bolj delovno obremenjeni, hkrati pa bil tudi pretok informacij hitrejši.

Podpisani iz velikih gospodarskih sistemov predlagamo, da se pospešeno opredeli:

- bilateralno sodelovanje z državami bivše Jugoslavije
- evropsko poslovanje v mednarodnem prometu (prevzemanje konceptov iz bivše Jugoslavije pomeni najslabšo oz. nekreativno varianto)
- poišče možnosti za kreditiranje investicijske opreme za nastope na tujih trgih
- vzpostavi normalen sistem zavarovanja za gradnjo novih objektov v tujini (vključno v državah bivše Jugoslavije)
- zniža splošne carinske stopnje in odpravi oprostitev carin
- jasno opredeli vlogo gospodarske zbornice in njeno delo v državi Sloveniji z dvema (2) milijonoma prebival-

cev

– zaščitna politika gospodarstva mora biti izdelana. Predlagamo enak program kot države, ki so stopale v dvanajstletico (Portugalska ali Španija)

– bistveno se mora poseči v stroške komunalnih in energetskih storitev.

Vsako zavlačevanje pri popolni izgradnji države Slovenije bo večje gospodarske sisteme postavilo v še slabše razmere. Če je ta nepripravljenost namenska, je prav, da se to jasno pove. To poudarjamo zato, ker se tudi lastninjenje morda vleče skozi parlament počasi zato, da se v malih in manjših podjetjih čimveč družbenega kapitala preseli v žep »menedžerjev«. Velika podjetja pa bodo zaradi slabe državotvornosti propadla. Če je to tipično postsocialistično prestrukturiranje, potem je prav, da se to jasno pove.

Predlagamo, da se čimprej skličejo ustrezne službe, ki bodo navedene probleme rešile v zelo kratkem času. Na takem sestanku ne potrebujemo več analitičnega pristopa globalnega strinjanja, ampak jasne in konsequentne odločitve.

P.S.: Ustrezne službe so po naših predlogih vlada (gospodarski del, finance, trg, notranja uprava) in banke.

Andrej Kokalj, Železarna Ravne **Boris Bregant**, Železarna Jesenice **Janez Gajšek**, Metalna Maribor **prof. dr. Jože Duhovnik**, Koncern Litostroja **Stane Škrabec**, Riko Ribnica **Ivan Špes**, Unior Zreče.

(Delo, Sobotna priloga, 19.10.1991)